

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ»

Διπλωματική Εργασία

«Ο Θεσμός της Διαμεσολάβησης στις Αθλητικές Διαφορές»

ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑΚΗ

A.M 531895., ΤΜΗΜΑ ΗΛΕ-42

Επιβλέπων καθηγητής/Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

ΑΛΚΗΣΤΙΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

Πάτρα, Ιούνιος 2026

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας Γεωργίας Μαρινάκη («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Ο Θεσμός της Διαμεσολάβησης στις Αθλητικές Διαφορές»

«Γεωργία Μαρινάκη»

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής/Επιβλέπουσα
Καθηγήτρια:

Άλκηστις Παπαϊωάννου

Μέλος ΣΕΠ - ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής/Συν-
Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Γεωργία Υφαντίδου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια-ΤΕΦΑΑ
ΔΠΘ

Πάτρα, Ιούνιος 2026

«Ευχαριστίες»

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στους ανθρώπους που συνέβαλαν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στο πόνημά μου αυτό.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα Αλκηστη Παπαϊωάννου για την αμέριστη στήριξη, καθοδήγηση σε όλη αυτή την ακαδημαϊκή μου προσπάθεια, αλλά και για τον χρόνο που αφιέρωσε σε κάθε στάδιο της έρευνας.

Επιπλέον θα ήθελα να ευχαριστήσω τους εκπαιδευτές μου στο πρόγραμμα διαμεσολάβησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) και συγκεκριμένα τον κο Αχιλλιά Ιωάννη, τον κο Στρατή Μαυραγάνη και την κα Παπαβασιλείου-Σρέκενμπεργκ Μπερναντέτ, για την υψηλού επιπέδου κατάρτιση, τις γνώσεις αλλά και την αγάπη για τον θεσμό της Διαμεσολάβησης, παρά την όποια κριτική δέχεται από την εφαρμογή του στην χώρα. μας

Τέλος, σε προσωπικό επίπεδο, ένα ξεχωριστό «ευχαριστώ» στον σύντροφο της ζωής μου, Πέτρο, που με ώθησε να ασχοληθώ με τον τομέα του αθλητισμού σε επιστημονικό επίπεδο, μου συμπαραστάθηκε, με πίστεψε και ήταν πάντα δίπλα μου σε όλη αυτή την διαδρομή. Ακόμα, ευχαριστώ μέσα από την καρδιά μου την οικογένειά μου, που με δίδαξε να μην παύω ποτέ να κυνηγώ τα όνειρά μου, τους φίλους μου που στάθηκαν δίπλα μου, για ακόμη μια φορά και που με στηρίζουν σε κάθε μου βήμα και τον Ντάνι, που μου κρατούσε συντροφιά σε όλη αυτή την διαδρομή.

Περίληψη

Ο Θεσμός της Διαμεσολάβησης, ως μέσο εναλλακτικής επίλυσης διαφοράς, τα τελευταία χρόνια γίνεται όλο και πιο γνωστός διεθνώς. Αρχικά εφαρμόστηκε, κατά την δεκαετία του 1960 στις ΗΠΑ και σιγά σιγά εξαπλώθηκε στις περισσότερες χώρες του κόσμου, μεταξύ των οποίων και στην Ευρώπη. Με την Οδηγία 2008/52/EK ο Θεσμός εισήχθη επίσημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για αστικές και εμπορικές διαφορές. Στην Ελλάδα η Διαμεσολάβηση αναφέρεται για πρώτη φορά στο νόμο 3898/2010 και καθιερώνεται με το νόμο 4640/2019 με την έναρξη της υποχρεωτικότητάς της (Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης) σε εμπορικές, αστικές και κτηματολογικές διαφορές.

Η παρούσα διπλωματική εργασία ερευνά τον Θεσμό της Διαμεσολάβησης σε έναν τομέα ιδιαίτερα δημοφιλή παγκοσμίως, αυτόν του αθλητισμού. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα στην περιοχή της Περιφέρειας Ηπείρου με συμμετέχοντες στελέχη του αθλητισμού και συγκεκριμένα διαιτητές, προπονητές, αθλητές και διοικήσεις σωματείων. Τα αποτελέσματα της έρευνας, αν και μοιάζουν αρχικά να μην είναι θετικά, μιας και οι εξεταζόμενοι δεν γνωρίζουν στην πλειοψηφία τους πολλά για την Διαμεσολάβηση ως εναλλακτικό τρόπο εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών, στην πραγματικότητα παραμένουν ελπιδοφόρα διότι όλοι επιθυμούν να βρεθεί τρόπος να επιλυθούν οι διαμάχες στον αθλητισμό, εκτός δικαστικών διαδικασιών με έναν εναλλακτικό, πιο γρήγορο και άμεσο τρόπο.

Λέξεις – Κλειδιά

Αθλητική διαμεσολάβηση, Διαμεσολάβηση, Εναλλακτική Επίλυση Διαφορών, Αθλητικός Νόμος, Ηλεκτρονική Επίλυση Διαφορών, Αθλητικές Διαφορές

«The Institution of Mediation in Sports Disputes»

Georgia Marinaki

Abstract

Mediation, as a means of alternative dispute resolution, has become increasingly well-known internationally in recent years. It was first implemented in the 1960s in the United States and gradually spread to most countries around the world, including those in Europe. With Directive 2008/52/EC, the institution was officially introduced in the European Union for civil and commercial disputes. In Greece, mediation was first mentioned in Law 3898/2010 and was established by Law 4640/2019, which made it mandatory (Mandatory Initial Mediation Session) in commercial, civil, and land registry disputes.

This thesis examines the institution of mediation in a sector that is particularly popular worldwide: sports. To this end, qualitative research was conducted in the Epirus Region with participants from the sports sector, specifically referees, coaches, athletes, and club administrators. Although the results of the study may initially appear negative—since the majority of respondents are not very familiar with mediation as an alternative method of out-of-court dispute resolution—in reality, they remain promising because everyone wants to find a way to resolve disputes in sports outside of court proceedings through an alternative, faster, and more direct method.

Keywords

Sports Mediation, Mediation, Alternative Dispute Resolution, Sports Law, Online Dispute Resolution, Sports Disputes

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	v
Abstract.....	vi
Περιεχόμενα.....	vii
1. Η Ιστορία της Διαμεσολάβησης.....	σελ. 1
1.1. Οι Πρώτες «Εναλλακτικές Μορφές» Επίλυσης Διαφορών.....	σελ. 1
1.2 Η Εναλλακτική Επίλυση Διαφορών στην Νεότερη Ιστορία.....	σελ. 2
2. Τα Μέσα Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφοράς.....	σελ. 4
2.1 Η Διαμεσολάβηση.....	σελ. 6
3. Αθλητικό Δίκαιο και Lex Sportiva.....	σελ. 14
3.1 Οι Αθλητικές Διαφορές.....	σελ. 15
3.2. Αθλητική Δικαιοδοσία.....	σελ. 16
4. Αθλητική Διαμεσολάβηση.....	σελ. 19
5. Μεθοδολογία της Έρευνας.....	σελ. 23
5.1. Η Ποιοτική Έρευνα.....	σελ. 23
5.2. Η Συνέντευξη.....	σελ. 24
5.3. Ερευνητικό Εργαλείο.....	σελ. 25
5.4. Συλλογή Δεδομένων.....	σελ. 27
5.5. Ερευνητικά Ερωτήματα.....	σελ. 27
5.6. Εκπρόσωποι Φορέων.....	σελ. 28
5.7. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων της Έρευνας.....	σελ. 28
6. Συμπεράσματα – Προτάσεις.....	σελ. 31
7. Περιορισμοί της Έρευνας- Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα.....	σελ. 36
Βιβλιογραφία.....	σελ. 38
Παράρτημα Α: Έρευνα: Ο Θεσμός της Διαμεσολάβησης στις Αθλητικές Διαφορές.....	σελ. 42

1. Η ιστορία της Διαμεσολάβησης

1.1 Οι Πρώτες «Εναλλακτικές Μορφές» Επίλυσης Διαφορών

Από την εποχή των σπηλαίων οι άνθρωποι έλυναν τις διαφορές τους αποκλειστικά μέσω της αυτοδικίας. Με την πάροδο των χρόνων, την δημιουργία των πρώτων οικισμών και εν συνεχεία των πόλεων και κρατών, την εξέλιξη των γραμμάτων, την εξάπλωση του εμπορίου, χρειάστηκε να δημιουργηθούν οργανωμένα συστήματα κοινωνιών και να εφαρμοστούν κανόνες και θεσμοί (Παπαγιάννη, Αρναούτογλου, Δημοπούλου, & Καράμπελας, 2015).

Σταδιακά, όταν οι κάτοικοι των πόλεων ήταν άγνωστοι μεταξύ τους και όχι πλέον γείτονες ή φίλοι, για την επίλυση των μεταξύ τους διαφορών προσέφευγαν στα θεσμοθετημένα πολιτειακά όργανα, δηλαδή στα Δικαστήρια της εκάστοτε εποχής. Αυτό, με την πάροδο του χρόνου, είχε ως συνέπεια την αύξηση των υποθέσεων προς επίλυση και την δημιουργία προβλημάτων που σχετίζονταν με την καθυστέρηση της διευθέτησής τους. Αξίζει να αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι η δικαιοσύνη, από την εφαρμογή των πρώτων συστημάτων επίλυσης διαφορών, παρουσίαζε ίδια σχεδόν προβλήματα, ανά την πάροδο των αιώνων, που σχετίζονταν, πέρα από την βραδύτητα στην απονομή της, με το υψηλό κόστος της διαδικασίας, την διαφθορά και την χαμηλή ποιότητα στην διεκπεραίωση των υποθέσεων (Θεοχάρης, 2020). Παράλληλα με τα φαινόμενα αυτά, ιστορικές πηγές αποδεικνύουν ότι υπήρχαν και άλλα συστήματα επίλυσης διαφορών που δεν ήταν «εναλλακτικά» αλλά δρούσαν συμπληρωματικά με τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης που εφαρμοζόντουσαν τότε (Μπώλος, 2023).

Στην αρχαία Ελλάδα, υφίστατο ο θεσμός του διαιτητή, ο οποίος υπήρχε πριν την δημιουργία οργανωμένου δικαστικού συστήματος, όπου ένας τρίτος καλούνταν να εκδώσει δεσμευτική για τα μέρη απόφαση (Ορφανίδης, 1986).

Κατά την περίοδο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, κατά τον Θεοχάρη (2020) τα μέρη που είχαν μια μεταξύ τους διαφορά, την ανέθεταν προς επίλυση σε διαιτητές. Ακόμη υπήρχε και ο συμβιβασμός, ως μηχανισμός εναλλακτικής επίλυσης της διαφοράς. Την περίοδο αυτή υιοθετήθηκαν από τους Ρωμαίους νομοδιδασκάλους και τρόποι καταγραφής θεωρητικής επεξεργασίας των καθημερινών διαφορών, προκειμένου τα δικαστήρια της εποχής να υιοθετήσουν αποφάσεις πιο «εύκαμπτες» (Γκόφας, 2012).

Καθ'όλη την περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας λειτούργησαν διάφοροι θεσμοί ιδιωτικής και εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών, όπως η διαιτησία και ο συμβιβασμός. Μάλιστα περί την υστεροβυζαντινή εποχή, ο ανώτατος δικαστικός της Θεσσαλονίκης, Κωνσταντίνος Αρμενόπουλος συνέταξε την Εξάβιβλο ή Πρόχειρον Νόμων (Promptuarium) που εμπεριείχε βυζαντινά νομικά κείμενα και πηγές, χρησιμοποιήθηκε δε ευρέως στα Βαλκάνια κατά την περίοδο της Οθωμανικής Κατοχής, ενώ το 1835 υιοθετήθηκε με βασιλικό διάταγμα ως ο επίσημος αστικός κώδικας του Ελληνικού Κράτους από την ίδρυσή του και παρέμεινε σε ισχύ μέχρι το 1946. Η Εξάβιβλος περιείχε διατάξεις για την διαιτησία και τον συμβιβασμό, οι οποίες προέβλεπαν ότι ο διαιτητής, ο οποίος ήταν αιρετός κριτής, εξέδιδε απόφαση που ήταν δεσμευτική και ο συμβιβαστής είχε την αρμοδιότητα να συμβουλεύει τα μέρη για την επίλυση της διαφοράς τους μέσω θέσπισης μεταξύ τους συμφωνίας, ενεργούσε εν ολίγοις όπως ο σημερινός διαμεσολαβητής (Μπώλος, 2023).

1.2 Η Εναλλακτική Επίλυση Διαφορών στην Νεότερη Ιστορία

Από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα στις Η.Π.Α. υπήρχαν αρκετά προβλήματα που δυσχέραιναν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, έτσι υπήρξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον προς τα μέσα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, που ήταν λιγότερο κοστοβόρα και χρονοβόρα (Θεοχάρης, 2015). Κατά τον 19^ο αιώνα τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και στις Η.Π.Α. η διαμεσολάβηση χρησιμοποιήθηκε για περιπτώσεις διευθέτησης εργατικών και εργοδοτικών διαφορών. Από τα τέλη της δεκαετίας του '60 η διαμεσολάβηση εφαρμόζεται στις Η.Π.Α. για την επίλυση διαφορών ιδιωτικού και διοικητικού δικαίου (Θεοχάρης, 2020; Μπώλος, 2023). Στους πολίτες, λοιπόν, η δικαστική προσφυγή δεν αποτελεί την πιο συχνή μέθοδο επίλυσης διαφορών (Galanter, 2004). Στις αρχές της δεκαετίας του '70 έγινε για πρώτη φορά λόγος για το «δικαστήριο πολλαπλών θυρών», σύμφωνα με το οποίο τα διάδικα μέρη υποχρεούνταν να έχουν στην διάθεσή τους μια ποικιλία από τρόπους επίλυσης διαφορών, ώστε να επιλέξουν τον πιο κατάλληλο για την διευθέτηση της συγκεκριμένης διαφοράς (Θεοχάρης, 2020). Σε διεθνές επίπεδο αναφορές για την εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών έχουν γίνει από τον Ο.Η.Ε. που θέσπισε απλούς κανόνες συμβιβαστικής διευθέτησης διαφορών και προέτρεψε στην εφαρμογή τους από όλα τα μέλη, αλλά και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των

Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, καθώς και μέσω μεγάλου αριθμού κοινοτικών αποφάσεων (<https://www.echr.coe.int/>).

Το 2008, μετά από πολυετείς διεργασίες ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο η οδηγία 2008/52/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που είχε ως στόχο την ευκολότερη πρόσβαση των Ευρωπαίων πολιτών σε ένα σύστημα επίλυσης διαφορών πιο αποδοτικό και ταχύ, καθώς και την διασφάλιση ενός νομικού πλαισίου για όλα τα κράτη μέλη (Feasley, 2011).

Σήμερα σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα υπάρχουν νόμιμα θεσμοθετημένοι φορείς, κρατικοί ή ιδιωτικοί, που περιλαμβάνονται αναλυτικά ανά χώρα και είδος διαφοράς, στο Μητρώο Φορέων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και προάγουν την διαμεσολάβηση και τους εναλλακτικούς τρόπους διευθέτησης διαφορών, όπως για παράδειγμα στην Ελλάδα η Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (ΚΕΔ), στην Γαλλία το Legal Conciliators' Centre for Consumer Mediation (CM2C), στην Κύπρο εποπτεύων Φορέας είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, κα (<https://commission.europa.eu/>; <https://www.gov.cy/>).

2. Τα Μέσα Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφοράς

Τα βασικότερα Μέσα Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφοράς (ΜΕΕΔ), όπως διεθνώς λειτουργούν είναι τα εξής:

1) Διαιτησία (Arbitration)

Η Διαιτησία αποτελεί την πιο γνωστή διαδικασία εναλλακτικής επίλυσης διαφορών διεθνώς (Παναγιωτόπουλος, 2016). Ορίζεται ως μια ιδιωτική και άτυπη διαδικασία επίλυσης διαφοράς, σύμφωνα με την οποία τα επίδικα θέματα δικάζονται από ένα τρίτο πρόσωπο, το οποίο έχει επιλεγεί από αυτά και δρα σύμφωνα με τους κανόνες της διαιτησίας, που είτε έχουν οριστεί κατόπιν προγενέστερης συμφωνίας των μερών, είτε δυνάμει διατάξεων νόμου και η απόφαση είναι δεσμευτική για τους συμμετέχοντες (Παναγιωτόπουλος, 2022). Ο τρόπος αυτός επίλυσης διαφορών είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος στον τομέα των εμπορικών διαφορών (Καλαβρός, 2011).

2) Συμφιλίωση (Conciliation)

Η Συμφιλίωση είναι μια διαδικασία στην οποία τα μέρη προσφεύγουν σε ένα τρίτο πρόσωπο, ώστε να διευθετήσουν με φιλικό τρόπο την μεταξύ τους διαφορά, χωρίς, όμως να υπάρχει η δυνατότητα του τρίτου αυτού προσώπου να επιβάλει οποιαδήποτε λύση (Θεοχάρης, 2020). Η διαδικασία αυτή είναι εθελοντική, δεν υπάγεται σε κάποιο τύπο και στοχεύει στο να πείσει τα εμπλεκόμενα μέρη να καταλήξουν σε συμβιβαστική συμφωνία, αν δε αποτύχει αυτή η διαδικασία υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής στα δικαστήρια. Η συμφιλίωση εμφανίζεται πιο συχνά σε διεθνείς εμπορικές διαφορές αλλά και στο στάδιο των διαπραγματεύσεων για την κατάρτιση συμβάσεων, ιδίως συλλογικών (Θεοχάρης, 2015).

3) Ηλεκτρονική Επίλυση Διαφοράς (Online Dispute Resolution-ODR).

Η διάδοση του ηλεκτρονικού εμπορίου, κατά τον Θεοχάρη (2020) δημιούργησε την ανάγκη να βρεθεί ένα σύγχρονο μέσο επίλυσης διαφοράς με την χρήση του διαδικτύου μιας και το κόστος επίλυσης με την χρήση των παραδοσιακών μεθόδων διευθέτησης, πολλές φορές υπερβαίνει τη αξία του προϊόντος, οι καταναλωτές δεν προβαίνουν στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους και έτσι πλήττεται η αξιοπιστία των ηλεκτρονικών αγορών. Προκειμένου

να αντιμετωπιστούν τέτοια θέματα, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε κανόνες, μέσω νομοθετικών παρεμβάσεων, που προωθούν την χρήση εξωδικαστικών μηχανισμών διευθέτησης με την χρήση του διαδικτύου (Αλεξανδρίδου, 2001).

4) Συνήγορος (Ombudsman).

Ο θεσμός του Συνηγόρου, δημιουργήθηκε αρχικά στις Σκανδιναβικές χώρες, (<https://www.theioi.org/>) προκειμένου να διευκολύνει την επίλυση διαφορών μεταξύ πολιτών και δημοσίων υπηρεσιών. Αναλαμβάνει την διευθέτηση καταγγελιών πολιτών, κυρίως σε περιπτώσεις κακής διοίκησης. Ο Συνήγορος δεν εκδίδει εκτελεστές αποφάσεις αλλά αιτιολογημένες εισηγήσεις, λαμβάνοντας υπόψιν τις απόψεις των μερών και συστήνει την άρση των τυχόν αυθαιρεσιών πιέζοντας το μέρος που παρανομεί να συμμορφωθεί με τις νόμιμες διαδικασίες και εν τέλει να εφαρμοστούν οι ισχύοντες νομοθετικοί κανόνες (Θεοχάρης, 2020; <https://www.theioi.org/>).

5) Διευκόλυνση (Facilitation).

Η Διευκόλυνση, κατά τον Θεοχάρη (2020), αποτελεί μια διαδικασία, μέσω της οποίας, τα μέρη, τα οποία συχνά ανήκουν σε μια ενιαία οντότητα, πχ εταιρεία ή οργανισμό, επιλέγουν ένα τρίτο πρόσωπο, το οποίο μεσολαβεί ώστε να εντοπιστούν και να επιλυθούν τυχόν προβλήματα και να επιλυθεί η διαφορά διατηρώντας, όμως, μεταξύ των μερών, ένα καλό κλίμα. Μοιάζει αρκετά με την διαμεσολάβηση αυτή η διαδικασία, με την διαφορά ότι προηγείται της οποιασδήποτε αντιδικίας. Αυτός ο τρόπος επίλυσης επιδιώκει να αντιμετωπιστούν έριδες και εντάσεις και να διατηρείται ένα φιλικό κλίμα εντός του οργανισμού ή της εταιρείας (<https://www.pmi.org/>). Εδώ τα μέρη λαμβάνουν την απόφαση για την διαφορά τους, με ελεύθερη βούληση, γεγονός το οποίο βελτιώνει τις σχέσεις των ατόμων εντός του οργανισμού. Η μέθοδος αυτή επίλυσης συνηθίζεται να εφαρμόζεται εντός διεθνών οργανισμών για την επίλυση εσωτερικών διαφορών ώστε να διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία σε αυτούς (Θεοχάρης, 2015, 2020).

6) Διαμεσολάβηση

Ο εναλλακτικός αυτός τρόπος διαφοράς περιγράφεται αναλυτικά στην παρακάτω υποενότητα.

2.1 Η Διαμεσολάβηση

Σύμφωνα με τον Ν.4640/2019, ο οποίος ενσωμάτωσε την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2008/52/EK και την βιβλιογραφία (Γιαννόπουλος, 2020; Θεοχάρης, 2020; Καλαντζή, 2020; Μαχαίρας, Ορφανίδης & Πανταζόπουλος, 2021; Μπώλος, 2023; Πλεύρη, 2021) ως διαμεσολάβηση ορίζεται «μία διαρθρωμένη διαδικασία, ανεξαρτήτως ονομασίας, με βασικά χαρακτηριστικά την εμπιστευτικότητα και την ιδιωτική αυτονομία, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη επιχειρούν εκουσίως, με καλόπιστη συμπεριφορά και συναλλακτική ευθύτητα, να επιλύσουν με συμφωνία μία διαφορά τους με την βοήθεια του διαμεσολαβητή τους».

Σε διαμεσολάβηση, δεν δύναται να υπαχθούν όλων των ειδών οι διαφορές, παρά αυτές που έχουν εξουσία διαθέσεως, που τα μέρη δηλαδή μπορούν να διαθέτουν το αντικείμενο της διαφοράς τους. Η εξουσία διαθέσεως στηρίζεται στη βούληση του ατόμου να μεταβάλει το δικαίωμά του. Η μεταβολή συνίσταται στην μεταβίβαση, επιβάρυνση, απόσβεση ή αλλοίωση του δικαιώματός του. Για παράδειγμα η λύση γάμου με διαζύγιο δεν αποτελεί δικαίωμα που μπορεί να επιλυθεί με διαμεσολάβηση διότι δεν υπάρχει εξουσία διαθέσεως, ενώ οι διαφορές που προκύπτουν κατά την λύση του γάμου, για παράδειγμα αξίωση διατροφής και επιμέλειας τέκνων, επικοινωνία, συμμετοχή στα αποκτήματα, έχουν εξουσία διαθέσεως, οπότε μπορούν να επιλυθούν με διαμεσολάβηση.

Στην διαδικασία της διαμεσολάβησης τα μέρη μπορούν να προσφύγουν είτε επειδή το επιθυμούν (εκουσίως), είτε από συμβατική ρήτρα που εμπεριέχει τον όρο της υποχρεωτικής επίλυσης, σε περίπτωση που ανακύψει κάποια διαφορά με διαμεσολάβηση, είτε κατόπιν δικαστικής εντολής, είτε εκ του νόμου, για τις υποθέσεις που ο νόμος προβλέπει την Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης (βλ. Ν. 4640/2019, άρθρο 7).

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Διαμεσολάβησης, σύμφωνα με τους Θεοχάρη (2020), Μαχαίρας κα. (2021), Πλεύρη (2021), είναι τα εξής:

- Εμπιστευτικότητα: Την Διαμεσολάβηση διέπει η Αρχή της Εμπιστευτικότητας. Αυτό σημαίνει πως οτιδήποτε ειπωθεί κατά την διάρκεια της διαδικασίας από τα μέρη, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο μέλλον από αυτά, σε άλλη δικαστική ή εξωδικαστική διαδικασία. Αυτό κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητο μιας και οι

προτάσεις και παραδοχές που αναφέρονται στην διαμεσολάβηση, συνήθως είναι απαραίτητες προκειμένου να επιτευχθεί τελική συμφωνία και δεν μπορούν να θεωρηθούν δεσμευτικές. Αν δημιουργούνταν έστω και η υπόνοια ότι αυτές οι πληροφορίες ενδέχεται να διαρρεύσουν από κάποιο από τα μέρη, αυτό θα υπονόμει όλη την διαδικασία. Στο πλαίσιο της εμπιστευτικότητας, επίσης, εμποδίζεται η κατάθεση, ως μάρτυρα, του διαμεσολαβητή και οποιουδήποτε παρευρίσκεται στην διαδικασία, πχ γραμματέα, γεγονός που ενισχύει τον ανεξάρτητο χαρακτήρα της διαμεσολάβησης. Τέλος, ακόμα και η ίδια η συμφωνία, που επήλθε κατόπιν της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, μπορεί να καλυφτεί από το απόρρητο, ώστε να μην υπάρχει η δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντική δίκη ή άλλη διαδικασία επίλυσης διαφοράς. Εξαίρεση στον κανόνα του απορρήτου μπορεί να υπάρξει μόνο για επιτακτικούς λόγους δημόσιας τάξης, ιδίως αυτούς που προσπαθούν να εξασφαλίσουν την προστασία των παιδιών ή την σωματική και ψυχολογική ακεραιότητα προσώπου, καθώς και σε περιπτώσεις στις οποίες είναι απαραίτητη η κοινολόγηση του περιεχομένου για την εφαρμογή ή εκτέλεση της συμφωνίας.

- Εκούσιος - Εθελοντικός Χαρακτήρας: Στην Διαμεσολάβηση τα μέρη προσέρχονται εθελοντικά και εκουσίως. Αυτό σημαίνει ότι τα μέρη είναι αυτά που αποφασίζουν για την επίτευξη ή μη συμφωνίας χωρίς καμία παρέμβαση από τρίτο και αυτά είναι που δύνανται να ελέγχουν με ποιο τρόπο θα διευθετηθεί η διαφορά τους. Επίσης, κατά την διαδικασία της διαμεσολάβησης, τα μέρη έχουν το δικαίωμα να αποχωρήσουν σε οποιοδήποτε στάδιο, οποιαδήποτε στιγμή. Τέλος τα μέρη διατηρούν την απόλυτη αυτονομία και ελευθερία κινήσεών τους, υπό τον όρο ότι δεν διαταράσσονται και δεν παραβιάζονται οι αρχές της δημόσιας τάξης. Το δικαίωμα αυτό του αυτοπροσδιορισμού αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της διαμεσολάβησης.
- Ουδετερότητα και Αμεροληψία: Καθήκον και βασική υποχρέωση του Διαμεσολαβητή είναι να παραμένει αμερόληπτος και ουδέτερος, να μην συνδέεται με τα συμφέροντα καμίας από τις δύο πλευρές, να μην διατηρεί προηγούμενη ή υφιστάμενη σχέση με τα εμπλεκόμενα μέρη, κάτι το οποίο θα αλλοίωνε ενδεχομένως τόσο την απόδοσή του στην ίση μεταχείριση των μερών, όσο και το αίσθημα εμπιστοσύνης των εμπλεκομένων προς το πρόσωπό του.

Ακόμα ο διαμεσολαβητής οφείλει, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, να απέχει από κάθε πράξη που ενδεχομένως θα λαμβανόταν ως εύνοια ή προκατάληψη προς κάποιο από τα μέρη, υποχρεούται δε να τα υπηρετεί ισότιμα. Με δεδομένο ότι τα μέρη επιλέγουν τους όρους της τελικής τους συμφωνίας, ο διαμεσολαβητής δεν δικαιούται, ούτε νομιμοποιείται να εκφέρει άποψη για το δίκαιο ή μη των όρων αυτής. Επί του θέματος αυτού, η διαμεσολάβηση, ως θεσμός, έχει λεχθεί ότι δεν απονέμει δικαιοσύνη με τον παραδοσιακό τρόπο που εφαρμόζεται στα τακτικά δικαστήρια, αλλά διαπνέεται από αυτή διότι τα ίδια τα μέρη έχουν την δυνατότητα να καταλήξουν στην συμφωνία που αυτά συντάσσουν, αυτά δημιουργούν και επιλέγουν.

- Εκτελεστότητα της Διαμεσολάβησης: Ένα από τα πιο δυνατά σημεία της διαμεσολάβησης είναι ότι η τελική συμφωνία, εάν επιτευχθεί, είναι άμεσα εκτελεστή. Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2008/52/EK έχει θέσει ως προϋπόθεση της εκτελεστότητας της συμφωνίας που επιτεύχθηκε, μέσω της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, την ύπαρξη συναίνεσης όλων των μερών. Αυτό το χαρακτηριστικό έχει αποτυπωθεί στο κείμενο των περισσότερων ευρωπαϊκών νομοθεσιών των κρατών μελών. Αναφορικά με την εκτελεστότητα των συμφωνιών, κατόπιν διαμεσολάβησης, η υπογραφή της Σύμβασης της Σιγκαπούρης (Σύμβαση για τις Διεθνείς Συμφωνίες Διακανονισμού-που προκύπτουν από Διαμεσολάβηση), διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο διότι καθόρισε τις προϋποθέσεις εκτελεστότητας, που αφορούν σε ένα εύρος διεθνών διαφορών, εμπορικών κυρίως. Σύμφωνα με το περιεχόμενο της Σύμβασης αυτής, τα μέρη που υπέγραψαν μια συμφωνία κατόπιν διαδικασίας διαμεσολάβησης σε μια χώρα, έχουν την δυνατότητα να απευθυνθούν στα δικαστήρια μιας άλλης χώρας και να αιτηθούν την εκτέλεσή της.
- Αναφορικά με την διαδικασία της διαμεσολάβησης, αυτή περιλαμβάνει δομημένες και διευκολυμένες διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών. Συνοπτικά, σύμφωνα με την βιβλιογραφία (Nanda, 2024; Θεοχάρης, 2020; Μαχαίρας κα. 2021; Μπώλος, 2023; Πλεύρη, 2021; Ν. 4640/2019), η διαδικασία περιλαμβάνει πέντε στάδια, το προπαρασκευαστικό στάδιο, το στάδιο της Αρχικής Συνεδρίας Διαμεσολάβησης, το στάδιο της διερεύνησης,

αυτό της διαπραγμάτευσης και τέλος το στάδιο της περάτωσης. Παρακάτω αναλύονται τα στάδια αυτά:

- Προπαρασκευαστικό Στάδιο. Προηγείται, συνήθως, το στάδιο αυτό από την ημέρα διεξαγωγής της διαμεσολάβησης. Τα μέρη, εδώ, εκουσίως, συμφωνούν να ξεκινήσει η διαδικασία υπαγωγής σε διαμεσολάβηση, επιλέγουν έναν διαμεσολαβητή κοινής αποδοχής ή κατόπιν αιτήματος διορισμού διαμεσολαβητή από τον αρμόδιο φορέα, για παράδειγμα στην Ελλάδα από την Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης. Ο διαμεσολαβητής αφού εξετάσει την υπόθεση και δεν διαθέτει κάποιο κώλυμα που να εμποδίζει στην εκπλήρωση των αμερόληπτων και ουδέτερων καθηκόντων του, αποδέχεται τον διορισμό. Στην συνέχεια καθορίζονται οι διαδικαστικές λεπτομέρειες της διαδικασίας, όπως για παράδειγμα πού θα διεξαχθεί η διαμεσολάβηση (τόπος διεξαγωγής), τότε θα διεξαχθεί (χρόνος διεξαγωγής), ποιοι θα είναι οι συμμετέχοντες, τυχόν πληρεξουσιότητες και νομιμοποιητικά έγγραφα, αν απαιτούνται, αποστολή σημειωμάτων στο διαμεσολαβητή, με τα οποία εξηγούν τα μέρη την διαφορά, το ύψος και τον τρόπο καταβολής της αμοιβής του διαμεσολαβητή, κτλ. Στο στάδιο αυτό τα μέρη, οι νομικοί τους παραστάτες, ο διαμεσολαβητής και κάθε τρίτος που είναι παρών στην διαδικασία, για παράδειγμα γραμματέας ή διερμηνέας, υπογράφουν την έγγραφη συμφωνία υπαγωγής στην διαμεσολάβηση. Η συμφωνία αυτή εμπεριέχει το αντικείμενο της διαφοράς, καθώς και όλους τους όρους και τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, μεταξύ των οποίων και αυτούς περί απορρήτου και εμπιστευτικότητας.
- Στάδιο Αρχικής Συνεδρίας Διαμεσολάβησης: Σε αυτό το στάδιο ξεκινά η διαδικασία της διαμεσολάβησης. Εδώ ο διαμεσολαβητής πραγματοποιεί μια μικρής διάρκειας συνεδρία με τα μέρη, όπου τα ενημερώνει για την διαδικασία, τις βασικές αρχές της διαμεσολάβησης, για τον δικό του ρόλο στην διαδικασία, για την εκτελεστότητα της συμφωνίας (εάν επιτευχθεί συμφωνία) και επιβεβαιώνει αν υπάρχουν συμφωνίες ή διαδικαστικοί όροι των μερών. Τα μέρη στην συνέχεια, μαζί με τους νομικούς τους παραστάτες, τοποθετούνται επί της διαφοράς και δημιουργείται μια άτυπη λίστα για τα προς συζήτηση θέματα.
- Στάδιο Διερεύνησης της Διαφοράς: Στο στάδιο αυτό, όπως αναφέρει και ο ίδιος ο όρος, διερευνάται η διαφορά των μερών. Το στάδιο αυτό είναι πολύ σημαντικό

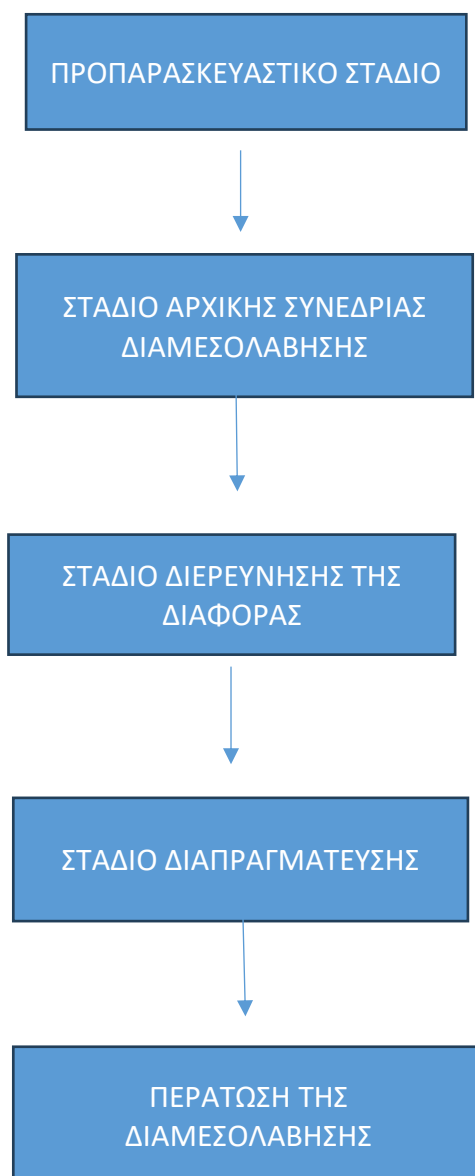
για την διαδικασία διότι στο σημείο αυτό καθορίζεται η έκβαση της διαμεσολάβησης. Ο διαμεσολαβητής πραγματοποιεί κάποιες προκαταρκτικές συναντήσεις με τα μέρη εξηγώντας τους εκ νέου την διαδικασία της διαμεσολάβησης. Στην όλη διαδικασία το κάθε μέρος παρίσταται υποχρεωτικά με τον νομικό του παραστάτη-δικηγόρο. Εδώ ο διαμεσολαβητής πραγματοποιεί κατ'ιδίαν συναντήσεις, δηλαδή με κάθε μέρος χωριστά, ώστε να λάβει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες τις υπόθεσης και να έχουν την ελευθερία τα μέρη να εκφράσουν ανεμπόδιστα τις απόψεις τους, ή κοινές συναντήσεις με τα μέρη. Έτσι διερευνώνται όλα τα σημεία της διαφοράς, συζητούνται οι εναλλακτικές επιλογές και προετοιμάζεται η διαδικασία για το επόμενο στάδιο της διαπραγμάτευσης. Το στάδιο αυτό, κατά τον Μπώλο (2023), παρομοιάζεται με παγόβουνο επειδή τα στοιχεία της διαφοράς που είναι εμφανή αποτελούν μόνο ένα ποσοστό ύψους 20%, ενώ το 80% των θεμάτων από τα οποία προέκυψε η διαφορά δεν είναι εμφανή και μοιάζουν με το μέρος του παγόβουνου που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Τα μη εμφανή ζητήματα είναι, συνήθως και αυτά που αποτελούν τις βαθύτερες αιτίες της διαφοράς αλλά και το «κλειδί» για να μπορέσει να επιλυθεί (Θεοχάρης, 2020; Μαχαίρας κα. 2021; Μπώλος, 2023; Πλεύρη, 2021)

- Στάδιο Διαπραγμάτευσης: Σε αυτό το στάδιο ο διαμεσολαβητής πραγματοποιεί ξανά κατ'ιδίαν και κοινές, με τα μέρη, συνεδρίες ώστε αυτά να μπορέσουν να «ανοιχτούν», να ανταλλάξουν απόψεις, να εκφράσουν συναισθήματα προκειμένου να βρεθεί ο τρόπος επίλυσης της διαφοράς τους. Τα μέρη ενθαρρύνονται από τον διαμεσολαβητή, λοιπόν, να εκφέρουν τις ιδέες και τις απόψεις τους επί της επίμαχης διαφοράς αλλά και τις πιθανές λύσεις. Τα ίδια τα μέρη αξιολογούν τις προτάσεις τους, ενώ ο διαμεσολαβητής μπορεί να συνδράμει στην αξιολόγηση της πραγματικότητας και στις πιθανές συνέπειες της κάθε επιλογής, ώστε αυτά να λάβουν τις καταλληλότερες και πιο τεκμηριωμένες αποφάσεις. Έτσι προωθείται η συνεργατική προσέγγιση στην επίλυση των μεταξύ τους ζητημάτων και η αμοιβαία υιοθέτηση επωφελών λύσεων.
- Περάτωση της Διαμεσολάβησης: Στο στάδιο αυτό, εάν τα μέρη καταλήξουν σε συμφωνία, αυτά, με την συνδρομή των νομικών παραστατών τους, συντάσσουν

τους όρους αυτής, ο δε διαμεσολαβητής ενσωματώνει την συμφωνία αυτή στο πρακτικό επιτυχούς διαμεσολάβησης, το οποίο μπορεί να αποτελέσει και εκτελεστό τίτλο, αν η συμφωνία δεν τηρηθεί. Η συμφωνία υπογράφεται από όλα τα μέρη, τους νομικούς τους παραστάτες και τον διαμεσολαβητή. Αν στην διαδικασία παρίσταται και κάποιος τρίτος, για παράδειγμα γραμματέας ή διερμηνέας, υπογράφεται και από αυτόν. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία, ο διαμεσολαβητής συντάσσει πρακτικό αποτυχίας της διαμεσολάβησης, το οποίο υπογράφεται από τον ίδιο μόνο.

Η διαδικασία αυτή περιγράφεται σχηματικά παρακάτω (βλ σχήμα 1):

Η Διαδικασία Της Διαμεσολάβησης

Σχήμα 1. Δημιουργήθηκε από την συγγραφέα

Εάν η διαφορά των μερών υπάγεται στην περίπτωση του άρθρου 7 Ν.4640/2019, δηλαδή στην περίπτωση που απαιτείται εκ του νόμου διεξαγωγή Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας Διαμεσολάβησης (ΥΑΣ), η διαδικασία, όπως προκύπτει από την βιβλιογραφία (Nanda, 2024; Θεοχάρης, 2020; Μώλος, 2023; Μαχαίρας, κα, 2021; Παπαδόπουλος, 2022; Πλεύρη, 2021) και το Ν. 4640/2019, είναι η εξής:

Εάν ο Διαμεσολαβητής αποτελεί επιλογή του επισπεύδοντος μέρους, δηλαδή αυτού που υποχρεούται να προσφύγει σε Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία (ΥΑΣ,

1. Το επισπεύδον μέρος καλείται να επικοινωνήσει με τον διαμεσολαβητή.
2. Ο διαμεσολαβητής επικοινωνεί με το έτερο μέρος, δηλαδή με αυτό με το οποίο έχει ανακύψει η διαφορά.
3. Το έτερο μέρος πρέπει να αποδεχτεί εγγράφως το πρόσωπο του διαμεσολαβητή, διαφορετικά το επισπεύδον μέρος αιτείται ορισμό διαμεσολαβητή από την Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (ΚΕΔ).
4. Ο διαμεσολαβητής επικοινωνεί με το επισπεύδον μέρος για να του αποστείλει συμπληρωμένο έντυπο στο οποίο να αναφέρεται το αίτημα προσφυγής στην διαμεσολάβηση και το φύλλο βασικών στοιχείων της διαφοράς, στο οποίο αναγράφονται τα πλήρη στοιχεία των μερών, διευθύνσεις κατοικίας, ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας, τηλέφωνο, νομικούς παραστάτες των μερών και τα στοιχεία των νομικών παραστατών τους, καθώς και μια σύντομη περίληψη του αντικειμένου της διαφοράς.
5. Το επισπεύδον μέρος αποστέλλει το παραπάνω αίτημα στον διαμεσολαβητή.

Εάν ο Διαμεσολαβητής επιλέγεται απευθείας από την ΚΕΔ και όχι από το επισπεύδον μέρος, ισχύει η ίδια ακριβώς διαδικασία των παραπάνω βημάτων 1, 2, 4 και 5.

6. Από την επόμενη ημέρα που απεστάλη το αίτημα του επισπεύδοντος μέρους προς τον διαμεσολαβητή, αυτός, εντός προθεσμίας 20 ημερών - 30 ημερών για κατοίκους εξωτερικού - πρέπει να ορίσει την ημερομηνία διεξαγωγής της ΥΑΣ (Θεοχάρης, 2020; Μώλος, 2023; Μαχαίρας, κα, 2021; Παπαδόπουλος, 2022; Πλεύρη, 2021) και το Ν. 4640/2019.
7. Ο διαμεσολαβητής επιστρέφει με δική του σφραγίδα και υπογραφή, το αίτημα στο επισπεύδον μέρος.

8. Στη συνέχεια συμπληρώνονται τυχόν ελλείψεις ή πρόσθετα στοιχεία στο φύλλο βασικών στοιχείων από τον διαμεσολαβητή.
9. Ο διαμεσολαβητής επικοινωνεί με τα μέρη ή/ και τους νομικούς τους παραστάτες για τον ορισμό του τόπου και του χρόνου διεξαγωγής της ΥΑΣ.
10. Αποστολή από τον διαμεσολαβητή της γνωστοποίησης/ πρόσκλησης μαζί με το φύλλο βασικών στοιχείων στα μέρη, με αναφορά στην αναγκαιότητα αποστολής απόδειξης παραλαβής από τα μέρη σε αυτόν, τουλάχιστον 5 ημερολογιακές ημέρες πριν την ορισθείσα ημερομηνία (για τις κτηματολογικές διαφορές η ως άνω προθεσμία διαμορφώνεται στις 30 ημέρες).
11. Διεξαγωγή της ΥΑΣ.

3. Αθλητικό Δίκαιο και Lex Sportiva

Το Αθλητικό Δίκαιο, ως εξειδικευμένος τομέας δικαίου, κατά την βιβλιογραφία (Παναγιωτόπουλος, 2022; Σταμέλος, 2023; Panagiotopoulos, Kallimani, & Konstantinidis, 2022; Panagiotopoulos, 2023; <https://minsports.gov.gr/>), περιλαμβάνει την ρύθμιση των κανόνων στο χώρο του αθλητισμού, των δομών και των αθλητικών σχέσεων. Περιλαμβάνει τόσο το δίκαιο που εφαρμόζεται σε μία χώρα (εθνικό δίκαιο), όσο και τους εσωτερικούς κανονισμούς των εθνικών και διεθνών αθλητικών ομοσπονδιών. Το σύνολο αυτό των κανόνων δικαίου αποτελεί την Lex Sportiva. Το Αθλητικό Δίκαιο, λοιπόν, ορίζεται ως το ειδικό δίκαιο, το οποίο μελετά τις έννομες σχέσεις που αναπτύσσονται στον αθλητισμό. Μελετά τα προβλήματα που προκύπτουν κατά την αγωνιστική και αθλητική δραστηριότητα, στην οποία εφαρμόζεται ένα ειδικό καθεστώς κανόνων δικαίου, οργάνωσης, εκτέλεσης αλλά και συμπεριφοράς. Οι ειδικοί αυτοί κανόνες δικαίου τελούν υπό την εποπτεία του νομοθέτη, του Συντάγματος, της Lex Sportiva και περιλαμβάνουν διατάξεις για την αθλητική δράση, για τα αθλητικά σωματεία, για το φίλαθλο πνεύμα, για την θεσμική αυτονομία της Lex Sportiva, για την διεξαγωγή των αγώνων, αλλά και διατάξεις του κοινού δικαίου, που εφαρμόζονται έμμεσα στον αθλητισμό, όπως για παράδειγμα εργασιακών θεμάτων, μισθώσεων, εμπορικών συμβάσεων, κα.

Στο σημείο αυτό αξίζει να γίνει μνεία στο γεγονός ότι η έννοια των κανόνων δικαίου δεν αποτελεί χαρακτηριστικό των σύγχρονων κρατών. Ήδη από την αρχαιότητα, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο, έχουν ανακαλυφτεί αρκετά ευρήματα που περιέχουν πληροφορίες για αθλητικούς κανόνες δικαίου. Άλλωστε ο αθλητισμός γεννήθηκε στην Ελλάδα και στην Κύπρο, όπως και το δίκαιο του αθλητισμού. Υπάρχουν αναφορές στα έργα του Ομήρου για χρήση αθέμιτων μέσων στους αγώνες που διοργάνωσε ο Αχιλλέας προς τιμήν του φίλου του Πατρόκλου, αμφισβήτηση της νίκης και προσφυγή στους δικαστές. Έχουν ακόμα βρεθεί επιγραφές της Κλασικής Ελλάδας, που περιγράφουν νόμους και κανόνες για τους αθλητές και τους προπονητές που συμμετέχουν σε αγώνες, οι οποίοι (κανόνες) αναφέρονται σε κωλύματα συμμετοχής τους, όπως για παράδειγμα απαγόρευση συμμετοχής σε γυναίκες, δούλους, Βάρβαρους, δηλαδή μη Έλληνες, αλλά και ανάλογα ευρήματα από την Ελληνιστική, Ρωμαϊκή και Βυζαντινή περίοδο.

3.1 Οι Αθλητικές Διαφορές

Ο αθλητισμός, κατά τον Παναγιωτόπουλο (2022) διέπεται από ένα σύνολο κανόνων δικαίου, κανονισμών της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (Δ.Ο.Ε.), των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Αθλητικών Ομοσπονδιών και άλλων Διεθνών Οργανισμών, από εθνικούς νόμους και διατάξεις, αλλά και από διεθνείς συμβάσεις. Στην Ελλάδα στον αθλητισμό εφαρμόζονται κανόνες δημοσίου δικαίου, που φέρουν διοικητικό χαρακτήρα, αλλά και ιδιωτικού δικαίου. Επίσης εφαρμόζονται εσωτερικοί κανόνες στα σωματεία και στις ομοσπονδίες στα πλαίσια του λεγόμενου αθλητικού αυτοδιοίκητου (Λιανός, 2020).

Ως αθλητική διαφορά ορίζεται αυτή που προκύπτει ύστερα από την εφαρμογή των αθλητικών κανονισμών ή από τον τρόπο λειτουργίας των αθλητικών θεσμών και μπορεί να είναι νομικής, τεχνικής ή πειθαρχικής φύσεως (Παναγιωτόπουλος, 2022).

Κατά την νομική επιστήμη, οι διαφορές χωρίζονται σε ιδιωτικές και υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια, διοικητικές και υπάγονται στα διοικητικά δικαστήρια, ποινικές και υπάγονται στα ποινικά δικαστήρια. Στον αθλητισμό οι διαφορές μπορεί να είναι ποινικού, διοικητικού ή ιδιωτικού χαρακτήρα σύμφωνα, όμως, με τους κανόνες του Αθλητικού Δικαίου που αναφέρθηκε και πιο πάνω (Παναγιωτόπουλος, 2016). Επίσης διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, τις κάτωθι:

- Αθλητικές διαφορές εν στενή έννοια, που αφορούν παράβαση κανόνα που πλήττει το ίδιο το αθλητικό γεγονός ή της αθλητικής πράξης ή με πράξη ή παράλειψη ενέργειας πλήττεται η υπόσταση του αθλητισμού, όπως για παράδειγμα διαφορές για πειθαρχικά ζητήματα, για το δικαίωμα συμμετοχής σε μια αθλητική διοργάνωση, για μετεγγραφές αθλητών, κα (Παναγιωτόπουλος, 2016).
- Αθλητικές διαφορές εν ευρεία έννοια, οι οποίες σχετίζονται με οικονομικά θέματα, όπως εργασιακά, ιδιωτικές διαφορές, όπως για παράδειγμα διαφορές που προκύπτουν από την ερμηνεία καταστατικών διατάξεων, παραβίαση όρων σύμβασης, διαφορές μεταξύ προπονητών και σωματείων, ποινικές, που αφορούν παραβίαση ποινικών κανόνων δικαίου και στοιχειοθετούν ποινικά αδικήματα, και διοικητικές, οι οποίες αφορούν παραβιάσεις εσωτερικών κανόνων ή δημοσίου δικαίου, επιλύονται από τα διοικητικά όργανα και μπορούν να υπαχθούν και σε ακυρωτικό έλεγχο, όπως για παράδειγμα διαφορές που αφορούν πράξεις της

Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, η οποία είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) (Παναγιωτόπουλος, 2022).

Επίσης στον αθλητικό τομέα, κατά τον Παναγιωτόπουλο (2016) συναντώνται και διαφορές που άπτονται του διεθνούς δικαίου και διαφορές της Lex Sportiva, δηλαδή διαφορές που προκύπτουν σε διεθνές επίπεδο και ξεφεύγουν από τα όρια της εθνικής νομοθεσίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιων διαφορών αποτελεί η παραβίαση δικαιωμάτων, όπως αυτά ορίζονται από την UNESCO και τον ΟΗΕ. Η απαγόρευση κρατουμένων στο δικαίωμα της άθληση εντάσσεται σε αυτή την κατηγορία.

3.2 Αθλητική Δικαιοδοσία

Με τον όρο «δικαιοδοσία», κατά τον Παναγιωτόπουλο (2016) εννοείται η εξουσία που παρέχει ο νόμος σε συγκεκριμένα όργανα να απονέμουν δίκαιο, στο πλαίσιο μιας έννομης τάξης, και εν τέλει δικαιοσύνη. Η δικαιοσύνη απονέμεται στα κατοχυρωμένα από το Σύνταγμα δικαστήρια, στα οποία, όμως, δεν συμπεριλαμβάνεται το αθλητικό δικαστήριο (Παναγιωτόπουλος, 2022).

Στον αθλητισμό, η δικαιοδοσία αφορά στην εξουσία που διαθέτουν ειδικά όργανα, νόμιμα θεσμοθετημένα, να επιλύουν αθλητικές διαφορές, να επιβάλλουν τις ποινές που κάθε φορά προβλέπονται από το νόμο, το καταστατικό των οργανισμών και τους εσωτερικούς κανονισμούς, για παράδειγμα ποινές για πειθαρχικές παραβάσεις, και να εφαρμόζουν τους αθλητικούς κανονισμούς (Παναγιωτόπουλος, 2016).

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία (Παναγιωτόπουλος, 2022; Σταμέλος, 2023; <https://minsports.gov.gr/>; <https://www.epo.gr/>; Panagiotopoulos, Kallimani, & Konstantinidis, 2022; Panagiotopoulos, 2023), παραδείγματα δικαιοδοτικών οργάνων στον αθλητισμό είναι τα παρακάτω:

- Οι Επιτροπές Επίλυσης Οικονομικών Διαφορών δύο βαθμών δικαιοδοσίας.
- Τα δικαιοδοτικά όργανα των Ομοσπονδιών και Συνδέσμων για πειθαρχικά θέματα.
- Το Ανώτατο Συμβούλιο Επίλυσης Αθλητικών Διαφορών (Α.Σ.Ε.Α.Δ.) για την επίλυση αθλητικών διαφορών στο δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας.
- Η Επιτροπή Εφέσεων της ΕΠΟ, κα.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι αποφάσεις των αθλητικών δικαιοδοτικών οργάνων είναι άμεσα εκτελεστές.

Σε εθνικό επίπεδο, αθλητική δικαιοδοσία διακρίνεται σε πρώτου και δεύτερου βαθμού και ασκείται κυρίως από Εσωτερικά Όργανα των αθλητικών οργανισμών (Ομοσπονδιών, Ενώσεων, κτλ).

Τα πρωτοβάθμια δικαιοδοτικά όργανα, τα οποία έχουν νόμιμα θεσμοθετηθεί από τον Έλληνα νομοθέτη και το Σύνταγμα (βλ. Ν. 2725/1999, όπως σήμερα ισχύει, άρθρο 119 επ.) έχουν αρμοδιότητα για την εκδίκαση υποθέσεων πειθαρχικών και λοιπών παραβάσεων, για παραβάσεις που αφορούν σε αλλοίωση αποτελέσματος αγώνα, σε υποθέσεις δωροδοκίας, και κάθε άλλη παράβαση που προβλέπεται από τους εσωτερικούς κανονισμούς και τα καταστατικά των Αθλητικών Οργάνων, καθώς και στην επιβολή των προβλεπόμενων ποινών.

Τα δευτεροβάθμια δικαιοδοτικά όργανα, είναι αρμόδια για την εκδίκαση υποθέσεων που έχουν κριθεί σε πρώτο βαθμό, κατόπιν προσφυγής, αυτού που έχει έννομο συμφέρον, στο δεύτερο βαθμό. Αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο για την εκδίκαση στο δεύτερο βαθμό αθλητικών υποθέσεων είναι το Ανώτατο Συμβούλιο Επίλυσης Αθλητικών Διαφορών (Α.Σ.Ε.Α.Δ.). Από την αρμοδιότητα του ΑΣΕΑΔ εξαιρούνται οι υποθέσεις που υπάγονται στην Δευτεροβάθμια Επιτροπή Εφέσεων για το άθλημα του ποδοσφαίρου και την Δευτεροβάθμια Επιτροπή Επίλυσης Οικονομικών Διαφορών, για οικονομικές διαφορές. Οι αρμοδιότητες του ΑΣΕΑΔ, το οποίο υπάγεται στην ΓΓΑ, προβλέπονται ρητά στο άρθρο 124 επ. Ν. 2725/1999, όπως σήμερα ισχύει. Το Συμβούλιο είναι αρμόδιο για:

- Την εκδίκαση προσφυγών κατά των Διοικητικών Συμβουλίων των Επαγγελματικών Συνδέσμων, Ενώσεων και Ομοσπονδιών.
- Την εκδίκαση προσφυγών κατά αποφάσεων Οργάνων των Επαγγελματικών Συνδέσμων, Ομοσπονδιών και Ενώσεων, σύμφωνα με το καταστατικό τους, εφόσον οι αποφάσεις αυτές δεν χρειάζεται να επικυρωθούν από τα Διοικητικά Συμβούλια. Όλες αυτές οι αποφάσεις μπορούν να προσβληθούν στο ΑΣΕΑΔ, εάν αφορούν επιβολή ποινών ή κυρώσεων κατά φυσικών ή νομικών προσώπων, την εγγραφή ή μετεγγραφή αθλητών, την αγωνιστική θέση ή την βαθμολογία αθλητικών σωματείων, την εφαρμογή κανονισμών και νόμων.

- Την εκδίκαση υποθέσεων κατά αποφάσεων της Επιτροπής Φίλαθλου Πνεύματος, Ηθικής και Δεοντολογίας (Ε.ΦΙ.Π.Η.Δ.) της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, η οποία είναι αρμόδια για υποθέσεις παραβίασης των αρχών του φίλαθλου πνεύματος, του ολυμπιακού ιδεώδους και εν γένει του αθλητισμού.
- Την εκδίκαση υποθέσεων κατά αποφάσεων των πρωτοβάθμιων δικαιοδοτικών οργάνων.
- Την εκδίκαση υποθέσεων κατά αποφάσεων πειθαρχικών οργάνων αθλητικών σωματείων που αφορούν σε ποινές κατά αθλητών τους και δεν προβλέπεται από το καταστατικό τους ή από το καταστατικό της ομοσπονδίας που υπάγονται, η επικύρωση των ποινών αυτών.

Σε διεθνές επίπεδο, η αθλητική δικαιοδοσία κατά την σύγχρονη βιβλιογραφία (Παναγιωτόπουλος, 2022; Σταμέλος, 2023; <https://minsports.gov.gr/>; <https://www.epo.gr/>; (www.tas-cas.org);Panagiotopoulos, Kallimani, & Konstantinidis, 2022; Panagiotopoulos, 2023), επιλύει αθλητικές διαφορές που προκύπτουν σε διεθνές επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψιν τις ιδιαιτερότητες του αθλητισμού σε διεθνές επίπεδο και το γεγονός ότι η οργάνωσή του βασίζεται σε ιδιαίτερους κανόνες και θεσμούς, και προκειμένου να υπάρχει ομοιόμορφη αντιμετώπιση όλων των υποθέσεων αλλά και ερμηνεία και εφαρμογή των διεθνών αθλητικών κανόνων, έχει επιλεγεί ο θεσμός της διαιτησίας για την επίλυση των αθλητικών διαφορών. Στο πλαίσιο αυτό ιδρύθηκε το Διεθνές Αθλητικό Δικαστήριο, ως διεθνές δικαιοδοτικό αθλητικό όργανο, το οποίο εδρεύει στη Λωζάνη της Ελβετίας. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι όλα σχεδόν τα καταστατικά των διεθνών ομοσπονδιών εμπεριέχουν ρήτρες αποκλεισμού από την προσφυγή στα πολιτικά δικαστήρια για την επίλυση των αθλητικών διαφορών και υποχρεώνουν τα μέλη τους (εθνικές ομοσπονδίες) να συμπεριλάβουν στους κανονισμούς τους και ρήτρα αποκλειστικής αρμοδιότητας του CAS για την επίλυση των διαφορών αυτών.

Στην αρμοδιότητα του CAS εμπίπτουν οι αθλητικές διαφορές εμπορικής ή πειθαρχικής φύσεως, λειτουργεί ως πρωτοβάθμιο αλλά και δευτεροβάθμιο δικαστήριο, έχει όμως και γνωμοδοτικό χαρακτήρα κατόπιν αιτήματος εάν το επιλέξει κάποιος αθλητικός οργανισμός, όπως για παράδειγμα Διεθνής Ομοσπονδία, ΔΟΕ, κα. Οι υποθέσεις ενώπιον του CAS επιλύονται με την διαδικασία της διαιτησίας, υποχρεώνει όμως τα προσφεύγοντα μέρη να υπαχθούν αρχικά σε διαμεσολάβηση.

Το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο (CAS), επικουρείται στο έργο του από Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικής Δικαιοδοσίας (ICAS), στην αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτει η περιφρούρηση της ανεξαρτησίας του CAS και των δικαιωμάτων των προσφευγόντων μερών.

4. Αθλητική Διαμεσολάβηση

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία (Mavromati & Reeb, 2025; Nanda, 2024; (Samsonova & Voronin, 2022, Μπώλος, 2023; <https://sportmediation.gr/>) ο αθλητισμός αποτελεί μια πολυεπίπεδη δραστηριότητα, που ξεφεύγει από τα στενά πλαίσια της δράσης του και σχετίζεται με θέματα που άπτονται ενός συνόλου νόμων και κανόνων, όπως για παράδειγμα, του Εμπορικού, του Συνταγματικού, του Ευρωπαϊκού, του Ποινικού, του Περιβαλλοντικού, του Εργατικού αλλά και του Πειθαρχικού Δικαίου. Επιπλέον, λοιπόν, των διαφορών που αφορούν στην αμιγώς αγωνιστική φύση τους και στους κανόνες του αθλήματος, στον αθλητισμό προκύπτουν πολλές άλλες διαφορές που ενδεικτικά σχετίζονται με: Τις σχέσεις μεταξύ των Ομοσπονδιών, εθνικών και διεθνών, όπως για παράδειγμα η αποβολή από μια αθλητική διοργάνωση εθνικής ομοσπονδίας, στο περιεχόμενο και στον τρόπο έκδοσης και ερμηνείας των αθλητικών κανονισμών, καταστατικών, και εν γένει κανόνων που αφορούν σε ένα άθλημα, σε θέματα που αφορούν εργασιακές σχέσεις παραγόντων του αθλητισμού (προπονητών, αθλητών, κα), σε θέματα συμβάσεων μεταξύ αθλητών και manager, σε ζητήματα συμβάσεων χορηγιών και sponsoring, σε πειθαρχικά παραπτώματα, σε ζητήματα αναφορικά με μετεγγραφές αθλητών και απαγορεύσεις συμμετοχών σε αθλητικές διοργανώσεις, σε ζητήματα αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως για παράδειγμα κατασκευής, επέκτασης, αξιοποίησης, σε ποινικά αδικήματα, όπως η χρήση βίας, κα.

Η Διαμεσολάβηση, λοιπόν, θεσπίστηκε για την άμεση επίλυση τέτοιων διαφορών μιας και επιτρέπει στα μέρη να εξέλθουν από τα όρια, σε στενή έννοια, της διαφοράς και να την επιλύσουν μόνα τους, με τρόπο που δεν θα μπορούσε να εφαρμόσει καμία άλλη διαδικασία (<https://sportmediation.gr/>). Το πιο σημαντικό, όμως, στον τρόπο αυτή επίλυσης διαφορών είναι ότι συμβάλει στην σφυρηλάτηση καλών σχέσεων μεταξύ των μερών και στην επανασύμφιξη αυτών μετατρέποντας τους ανταγωνιστές σε συναγωνιστές (Μαναράκης, 2015).

Το 1984, προκειμένου να ικανοποιηθεί η ανάγκη για ομοιόμορφη αντιμετώπιση των διαφορών, ιδρύθηκε το Διεθνές Αθλητικό Διαιτητικό Δικαστήριο (Court of Arbitration for Sport- CAS), με έδρα την Λωζάνη της Ελβετίας, το οποίο έχει αναγνωριστεί από το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Ελβετίας και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (<https://www.tas-cas.org/> ; <https://www.echrcaselaw.com/>).

Παρότι η Διαιτησία, κατά τον Μώλο (2023) ως θεσμός, επιλέγεται πιο συχνά στον αθλητισμό, ως εναλλακτικός τρόπος διευθέτησης διαφορών, εντούτοις ο Διαιτητής, όπως και ο Δικαστής περιορίζονται στον τρόπο δράσης τους και δεν έχουν την δυνατότητα του Διαμεσολαβητή να βοηθήσουν τα μέρη να βρουν μια κοινά αποδεκτή λύση στη διαφορά τους. Η Διαιτησία, λοιπόν, παρότι αποτελεί έναν άμεσο τρόπο επίλυσης μιας αθλητικής διαφοράς, παρουσιάζει όλα τα υπόλοιπα μειονεκτήματα μιας διαδικασίας ενώπιον των Τακτικών Δικαστηρίων. Το CAS, το 1999 προσέθεσε στις αρμοδιότητες- υπηρεσίες του και την Διαμεσολάβηση, υποχρεώνοντας τα μέρη να προσφύγουν αρχικά στην διαδικασία αυτή, επικουρούμενα από έναν διαμεσολαβητή του CAS και αν δεν επιτευχθεί συμφωνία με τον τρόπο αυτό, να συνεχίσουν με την προσφυγή στην Διαιτησία. Αξίζει να αναφερθεί εδώ πως από τις υποθέσεις που μπορούν να προσφύγουν στην Διαμεσολάβηση, το CAS εξαιρεί τις πειθαρχικές διαφορές και αυτές που σχετίζονται με το ντόπινγκ (<https://www.tas-cas.org/>).

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα της μη εφαρμογής της διαμεσολάβησης, κατά τον (Μώλο, 2023) στον χώρο του αθλητισμού, αποτελεί η περίπτωση διαφοράς μεταξύ της Εθνικής Ομοσπονδίας Χόκεϊ των Η.Π.Α. (NHL) και των αθλητών της τον Σεπτέμβριο 2004. Η διαμάχη αυτή οδήγησε σε ακύρωση, για πρώτη φορά στην ιστορία του αθλήματος, του πρωταθλήματος για την αγωνιστική περίοδο 2004-2005 προκαλώντας πολύ μεγάλη οικονομική ζημιά για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Στην περίπτωση αυτή τα μέρη δεν αντιλήφθηκαν ποια είναι τα πραγματικά τους συμφέροντα, δεν υποχωρούσαν από τις αρχικές τους θέσεις και οδηγήθηκαν σε αυτό το αποτέλεσμα της ακύρωσης του πρωταθλήματος (Μαναράκης, 2015). Εάν, όμως, είχε επιλεγεί ένας άλλος τρόπος επίλυσης διαφοράς, όπως η διαμεσολάβηση, πιθανολογείται ότι ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα είχε αποφευχθεί μιας και ένας έμπειρος αθλητικός διαμεσολαβητής θα είχε διαγνώσει τους σοβαρούς αυτούς κινδύνους και θα είχαν μια διαφορετική και θετική κατάληξη (<https://sportmediation.gr/>).

Το έτος 2011, στις Η.Π.Α. πάλι, παραλίγο να υπάρξει η ίδια καταστροφική, με την προηγούμενη περίπτωση, κατάληξη, από την διαμάχη μεταξύ της Εθνικής Ομοσπονδίας Αμερικανικού Ποδοσφαίρου (NFL) και των αθλητών. Για να επιλυθεί αυτή η διαφορά χωρίς καταστροφικές συνέπειες, επενέβη ο Δικαστής Nelson, ο οποίος διέταξε τα μέρη να υπαχθούν σε διαμεσολάβηση και έτσι οι δύο πλευρές κατέληξαν σε συμφωνία και ξεκίνησε το πρωτάθλημα (Μαναράκης, 2015).

Χαρακτηριστικά επίσης παραδείγματα αθλητικών διαφορών στις οποίες συνέβαλε η διαμεσολάβηση ώστε να επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των μερών, σύμφωνα με τους (Mavromati & Reeb, 2025; Nanda, 2024; Μαναράκης, 2015), είναι τα εξής:

- Το έτος 1988 η υπόθεση του Bruce MacNall, πρώην ιδιοκτήτη των Los Angeles Kings και του αθλητή του χόκεϊ Wayne Gretzky. Η διαμάχη αφορούσε στην μετεγγραφή του παίκτη σε άλλη ομάδα. Τα μέρη επέλεξαν να λύσουν την διαφορά τους εξωδικαστικά μέσω διαμεσολάβησης σηματοδοτώντας την πρώτη περίπτωση επίλυσης διαφοράς στον αθλητισμό με διαμεσολάβηση.
- Την αγωνιστική περίοδο 1994-1995 η απεργία της Major League Baseball κατά της MLB Players Association οδήγησε στο να ακυρωθεί το πρωτάθλημα World Series για πρώτη φορά σε διάστημα 90 χρόνων. Η διαφορά επιλύθηκε με διαμεσολάβηση ύστερά από την συμβολή της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Διαμεσολάβησης και Συμφιλίωσης.
- Το έτος 2003 ο Rio Ferdinand, Άγγλος ποδοσφαιριστής, αντιμετώπισε πειθαρχικές κυρώσεις για θέματα ντόπινγκ από την Βρετανική Υπηρεσία κατά του Ντόπινγκ. Κατόπιν παρέμβασης της Ένωσης Επαγγελματιών Ποδοσφαιριστών (PFA) η υπόθεση επιλύθηκε με διαμεσολάβηση και επήλθε συμφωνία για μείωση της ποινής.
- Το έτος 2014, υπήρξε σφοδρή διαμάχη μεταξύ του παίκτη Ray Rice των Baltimore Ravens και την Εθνική Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου (NFL) των ΗΠΑ. Ο Αμερικανός παίκτης εμπλεκόταν σε υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας. Η υπόθεση αρχικά υπάχθηκε σε διαιτησία αλλά ύστερα από παρέμβαση της

Ένωσης Παικτών της Εθνικής Ένωσης Ποδοσφαίρου (NFLPA), η υπόθεση επιλύθηκε με διαμεσολάβηση.

- Το έτος 2015, η πρώην γιατρός της Τσέλσι FC, Εύα Καρνέιρο, βρέθηκε σε διαμάχη με την Ομάδα, κατόπιν αρνητικής κριτικής από τον προπονητή Χοσέ Μουρίνιο. Η Καρνέιρο άσκησε αγωγή κατά του Συλλόγου για καταχρηστική απόλυση. Τελικά επιτεύχθηκε συμβιβασμός, κατόπιν διαμεσολάβησης.
- Το έτος 2016, ο αθλητής της κολύμβησης, Ράιαν Λοχτ, αντιμετώπισε πειθαρχικές ποινές κατόπιν ψευδών καταγγελιών για ληστεία εις βάρος του κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του Ρίο 2016. Ο αθλητής και η Ολυμπιακή Επιτροπή των ΗΠΑ, κατόπιν διαπραγμάτευσης, επέλεξαν συμβιβαστική λύση, αν και αυτός έλαβε τιμωρία, με την διαδικασία της διαμεσολάβησης.

Αν και, σύμφωνα και με τα παραπάνω χαρακτηριστικά παραδείγματα επίλυσης διαφορών στον αθλητικό τομέα με διαμεσολάβηση, αυτός ο τρόπος διευθέτησης διαφορών δεν είναι στις πρώτες επιλογές από πλευράς Ομοσπονδιών. Βέβαια, υπάρχουν και εξαιρέσεις, όπου Ομοσπονδίες όπως για παράδειγμα η Διεθνής Ομοσπονδία Τρίαθλου, εμπεριέχουν στο καταστατικό τους διατάξεις περί υποχρεωτικότητας της διαμεσολάβησης ως πρώτο στάδιο για την επίτευξη συμφωνίας και μόνο σε περίπτωση μη συμφωνίας μπορούν τα μέρη να καταφύγουν στην Διαιτησία (<https://triathlon.org/>).

5. Μεθοδολογία έρευνας

Το παρόν κεφάλαιο αναφέρεται στην μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την διεξαγωγή της εν λόγω έρευνας. Η μεθοδολογία που ακολουθείται σε μία διαδικασία έρευνας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα αυτής. Η επιλογή της κατάλληλης μεθοδολογίας συνδράμει σε αξιόπιστα και χρήσιμα αποτελέσματα (Aven, 2016). Κατά τον Χρήστου (2005) οι έρευνες διακρίνονται ανάλογα με το μέγεθος του δείγματος και της μεθοδολογίας που επιλέγεται, σε ποσοτικές, οι οποίες βασίζονται στην στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την ανθρώπινη συμπεριφορά, η διεξαγωγή τους απαιτεί μεγάλο σχετικά δείγμα πληθυσμού και στοχεύουν στον ποσοτικό προσδιορισμό των σχέσεων των μεταβλητών του θέματος που ερευνάται. Σε αυτό το είδος μεθόδου επιλέγονται συνήθως ερωτηματολόγια για την συλλογή πληροφοριών και ποιοτικές, οι οποίες βασίζονται στη μελέτη των αιτιών μιας ανθρώπινης συμπεριφοράς, διενεργούνται σε μικρότερες ομάδες και χρησιμοποιούνται τεχνικές της κλινικής ψυχολογίας με στόχο να ερευνηθούν οι σκέψεις κυρίως και όχι οι πράξεις των ατόμων. Στις ποιοτικές έρευνες επιλέγονται τεχνικές, όπως οι συνεντεύξεις βάθους ή οι συλλογικές συζητήσεις. Στην προκειμένη περίπτωση επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος διερεύνησης διότι θεωρήθηκε ως πιο κατάλληλη για την συγκέντρωση πληροφοριών.

5.1 Η Ποιοτική Έρευνα

Για την καλύτερη κατανόηση του θέματος που ερευνάται επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα ως μέθοδος διερεύνησης, όπως ήδη προαναφέρθηκε. Ο καθορισμός του δείγματος επιλέχθηκε με βάση την σκόπιμη δειγματοληψία διότι η επάρκεια γνώσης του θέματος και η μετάδοση εξειδικευμένων ποιοτικών πληροφοριών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εξαγωγή ουσιαστικών ερευνητικών συμπερασμάτων. Επίσης οι ποιοτικές μέθοδοι χαρακτηρίζονται από μια φυσιολογική ροή και δεν μοιάζουν κατευθυνόμενες από τον ερευνητή. Κατά τους Lincoln και Guba (1985) οι ποιοτικές έρευνες είναι φυσικές. Ενώ κατά τον Παπαγεωργίου (2004) η ποιοτική έρευνα χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι ο ερευνητής έχει την δυνατότητα να διεισδύσει στην προσωπικότητα των ερωτηθέντων- υποκειμένων και να κατανοήσει καλύτερα τις κοινωνικές επιρροές που αυτοί έχουν δεχτεί. Στην ποιοτική

μέθοδο ο ερευνητής παρατηρεί, σημειώνει, περιγράφει και ερμηνεύει τις δοθείσες πληροφορίες, είναι δε πάντα ενεργός μιας και αυτού του τύπου έρευνες απαιτούν την χρήση όλων εκείνων των στοιχείων, που συναντά, όπως για παράδειγμα τυχόν σχολιασμό των ερωτήσεων, ή την ίδια την στάση του σώματος των συνομιλητών. Αναλαμβάνει να καταγράψει όλα τα γεγονότα, να συνδυάσει με ένα λογικό τρόπο τα δεδομένα, τα στοιχεία και τις τυχόν καταστάσεις που προκύπτουν ώστε να καταλήξει σε ένα επιστημονικό συμπέρασμα. Επιπλέον, αφού συλλέξει όλα τα δεδομένα καλείται στην ερμηνεία αυτών με την συνδρομή της βιβλιογραφίας (Eisner, 1991). Κατά τον Peshkin (1985) τα υποκειμενικά στοιχεία του ερευνητή παρομοιάζονται σαν μια θετική «έκρηξη», διότι αυτός είναι που αναλαμβάνει να δώσει νόημα στα βασικά στοιχεία της έρευνας και να καταλήξει στο είδος των αποτελεσμάτων. Στο σημείο να αναφερθεί, βέβαια ότι αν και η έρευνα τείνει να έχει το στοιχείο της αντικειμενικότητας λαμβάνεται υπόψιν και η υποκειμενικότητα του ερευνητή που την διεξάγει. Ακόμη η ποιοτική μέθοδος, κατά τον Geertz (1973) παρέχει την δυνατότητα στον ερευνητή να παρακινήσει τους ερωτηθέντες να συζητήσουν και να εμβαθύνουν στην συζήτησή τους. Ο Eisner (1991) υποστηρίζει ότι η ποιοτική μέθοδος καταγράφει την «φωνή» του ερωτηθέντος και τις εκφράσεις του. Επίσης η ποιοτική μέθοδος επηρεάζεται από την κουλτούρα του ερευνητή, ο οποίος καλείται, μετά την συλλογή των δεδομένων, να τα ερμηνεύσει και να καταλήξει στα συμπεράσματα, χρησιμοποιώντας τις παρατηρήσεις του (Eisner, 1991).

Μέσω της ποιοτικής έρευνας, πραγματοποιείται μια εις βάθος ανάλυση του αντικειμένου που ερευνάται. Οι ποιοτικές πληροφορίες συλλέγονται από μεμονωμένα άτομα, τα οποία μεταδίδουν την σημασία μιας πληροφορίας προερχόμενη από το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο βρίσκονται και αλληλεπιδρούν.

Τα αποτελέσματα μιας έρευνας δίνουν το έναυσμα και για άλλες έρευνες, ποιοτικές ή ποσοτικές, μιας και τα τιθέντα, προς μελέτη και ανάλυση, ζητήματα προβληματίζουν συχνά τους ερευνητές.

5.2 Η Συνέντευξη

Κατά τους Cohen και Manion (1992) η συνέντευξη αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία της ποιοτικής μεθόδου. Δημιουργεί αλληλεπίδραση, προωθεί την επικοινωνία μεταξύ των ατόμων και καταλήγει σε συλλογή πληροφοριών που σχετίζονται με το αντικείμενο της έρευνας. Ο Mialaret (1997) υποστηρίζει ότι η συνέντευξη σχηματίζει ένα

«νοητικό περιεχόμενο», αποκαλύπτει τις πτυχές της προσωπικότητας και αναγνωρίζει συμπεριφορές (Mialaret, 2008). Κατά τον Tuckman (1972), οι συνεντεύξεις προβάλλουν τις γνώσεις που κατέχει το υποκείμενο αλλά και τις αξίες, απόψεις, αντιλήψεις και προτιμήσεις του. Η συνέντευξη διαφοροποιείται από μια απλή συζήτηση διότι αποτελεί το βασικό εργαλείο της έρευνας, μέσα από την συλλογή πληροφοριών που σχετίζονται με τις αντιλήψεις και τις απόψεις των ερωτηθέντων, διεξάγεται συνήθως μεταξύ ανθρώπων που είναι ξένοι μεταξύ τους και κατευθύνονται κυρίως από τον ερευνητή (Rubin & Rubin, 1995). Κατά τον Φίλια (1993) οι συνεντεύξεις χωρίζονται σε δομημένες, στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει σε προκαθορισμένες ερωτήσεις, οι οποίες διαθέτουν συγκεκριμένο περιεχόμενο και αριθμό και μη δομημένες, στις οποίες υπάρχει ελευθερία έκφρασης σύμφωνα, όμως, με το θέμα της συζήτησης. Καθώς και σε άμεσες ή έμμεσες, ανάλογα με τον σκοπό που εξυπηρετεί η έρευνα. Στις άμεσες η συνέντευξη πραγματοποιείται σε βάθος, όπου ο ερευνητής θέτει γενικές ερωτήσεις χωρίς συγκεκριμένη σειρά και ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει, ενώ ο ρόλος του ερευνητή είναι βοηθητικός και διακριτικά καθοδηγητικός (Κυριαζή, 1998). Στις έμμεσες τα δεδομένα συλλέγονται είτε μέσω παρατήρησης, χωρίς να υπάρχει άμεση επικοινωνία, είτε μέσω της χρήσης κάποιων έμμεσων τεχνικών (projective techniques) προκειμένου να αντληθούν υποσυνείδητες πληροφορίες (Κυριαζή, 2011).

Υπάρχουν και οι επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις, οι οποίες απευθύνονται σε γκρουπ ανθρώπων και ονομάζονται panel. Αυτού του είδους οι ερωτήσεις ονομάζονται έτσι διότι επαναλαμβάνονται αρκετές φορές στην συνέντευξη ώστε να καταλήξει η έρευνα σε συλλογή δεδομένων και συμπεράσματα (Κυριαζή, 2011).

5.3 Ερευνητικό Εργαλείο

Όπως ήδη αναφέρθηκε και πιο πάνω, για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος διερεύνησης, διότι θεωρήθηκε ως η πιο κατάλληλη ερευνητική διαδικασία για την συγκέντρωση χρήσιμων στοιχείων και πληροφοριών. Για την διεξαγωγή της έρευνας ακολουθήθηκε η δομημένη μορφή συνέντευξης, στην οποία εμπεριέχεται προκαθορισμένος αριθμός ερωτήσεων, οι οποίες ζητήθηκε να απαντηθούν από τους ερωτώμενους. Για τον σκοπό αυτό, συντάχθηκε ένα σύνολο ερωτήσεων και συγκεκριμένα έντεκα (11) ερωτήσεων, έπειτα από ανασκόπηση της σχετικής με το αντικείμενο ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας (Μπώλος, 2023; <https://datanalysis.gr/>;

<https://www.dianeosis.org/>; <https://s.surveypplanet.com/>). Οι ερωτήσεις χωρίζονται σε τρία μέρη, προκειμένου να εξεταστούν οι παρακάτω τρεις παράμετροι.:

- 1) Τα είδη των διαφορών που συναντώνται στον αθλητισμό
- 2) Τα είδη των προβλημάτων – εμποδίων που καλείται να αντιμετωπίσει το εμπλεκόμενο μέρος προκειμένου να επιλύσει δικαστικά την διαφορά του
- 3) Ο βαθμός γνώσης του θεσμού και της διαδικασίας της διαμεσολάβησης των εμπλεκόμενων μερών.

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν κυρίως δια ζώσης και με την χρήση ηλεκτρονικών εφαρμογών επικοινωνίας με την χρήση κάμερας. Οι ερωτώμενοι αφορούν στελέχη του αθλητισμού και συγκεκριμένα μέλη Διοίκησης Αθλητικών Σωματείων, Ενώσεων και Ομοσπονδιών, αλλά και αθλητές, προπονητές και διαιτητές προερχόμενους από την περιοχή της Περιφέρειας Ηπείρου. Το δείγμα των ατόμων αυτών αφορούν άτομα εμπλεκόμενα με τον αθλητισμό και την διαμεσολάβηση.

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν είναι οι κάτωθι, σύμφωνα με τον Μπόλο (2023), τις έρευνες που διεξήγαγαν ο Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης- διαNEOσις (<https://www.dianeosis.org/>) και ο Σύνδεσμος Ελλήνων Διαμεσολαβητών (<https://s.surveypplanet.com/>):

1. Έχετε εμπλακεί ποτέ σε αθλητική δικαστική διαμάχη και ποια ήταν η εμπειρία σας;
2. Ποιες είναι οι πιο συχνές διαφορές που συναντάτε στον αθλητισμό;
3. Ποιο πιστεύετε ότι αποτελεί το πιο μεγάλο εμπόδιο στην άμεση επίλυση μιας αθλητικής διαφοράς;
4. Ποια είναι η γνώμη σας για το οικονομικό κόστος και τον απαιτούμενο χρόνο για την έκδοση μιας δικαστικής ή διαιτητικής απόφασης;
5. Θεωρείτε ότι πριν την προσφυγή σας στα Δικαστήρια/Διαιτητικά Δικαστήρια, θα ήταν ωφέλιμη η ύπαρξη της δυνατότητας εξωδικαστικής επίλυσης της διαφοράς με μικρότερο οικονομικό κόστος, σε λιγότερο χρόνο αλλά με ίδιας ισχύος αποτέλεσμα με μια δικαστική απόφαση;
6. Έχετε απωλέσει ποτέ το δικαίωμα συμμετοχής σε κάποια αθλητική διοργάνωση-αγώνα λόγω δικαστικής εκκρεμότητας σε εξέλιξη; (<https://sportmediation.gr/>),
7. Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο σε ό,τι αφορά στις δικαστικές διαδικασίες, είναι, κατά την γνώμη σας, φιλικό προς τους ανθρώπους που ασχολούνται με τον αθλητισμό; (αθλητές, προπονητές, στελέχη του αθλητισμού, κτλ;)
8. Γνωρίζετε τον θεσμό της Διαμεσολάβησης;

9. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε διαδικασία διαμεσολάβησης γενικά; Ποια ήταν η εμπειρία σας;
10. Ποια θεωρείτε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της διαμεσολάβησης γενικά από την εμπειρία που αποκομίσατε;
11. Θεωρείτε πως θα ήταν χρήσιμη η εφαρμογή μιας διαδικασίας, όπως η διαμεσολάβηση, στις αθλητικές διαφορές; (Consiglio dell'Ordine degli Avvocati di Palermo, 2025).

Τέλος, πραγματοποιήθηκε θεματική ανάλυση, ώστε τα δεδομένα να οργανωθούν σε κατηγορίες και να ερμηνευτούν με σκοπό την εξαγωγή βασικών ευρημάτων και τελικών συμπερασμάτων της παρούσας μελέτης.

5.4 Συλλογή Δεδομένων

Συγκεκριμένα οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν, διαμορφώθηκαν από την γράφουσα ερευνήτρια, η οποία βασίστηκε στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Το δομημένο εύρος των συνεντεύξεων περιλάμβανε 11 ερωτήσεις, χωρίς να δίνεται στους ερωτώμενους η δυνατότητα να επιλέξουν απαντήσεις σε προσχηματισμένη μορφή. Επιλέχθηκε αυτός ο τρόπος μη προσχηματισμένων απαντήσεων ώστε να μην υπάρχει κάποιος περιορισμός στους συμμετέχοντες στην έρευνα. Το δείγμα της έρευνας αποτελούν άνθρωποι που εργάζονται και έχουν εμπειρία στον αθλητικό τομέα και συγκεκριμένα μέλη Διοικήσεων Αθλητικών Σωματείων, Ενώσεων και Ομοσπονδιών, προπονητές, διαιτητές αλλά και αθλητές προερχόμενοι από την Περιφέρεια της Ηπείρου που συμμετέχουν σε διαφορετικά αθλήματα είτε ομαδικά είτε ατομικά, όπως για παράδειγμα ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, κολύμβηση, αναρρίχηση, στίβο, καράτε, κα. Στην έρευνα συμμετείχαν 26 άτομα, τα οποία απάντησαν στα ερωτήματα που τους τέθηκαν και αφορούσαν τον θεσμό της διαμεσολάβησης.

5.5 Ερευνητικά Ερωτήματα

Η παρούσα έρευνα καλείται να αποσαφηνίσει και να περιγράψει, την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Ηπείρου, σε ό,τι αφορά στον θεσμό της διαμεσολάβησης στον αθλητισμό και στην δυνατότητα εφαρμογής του στον

τομέα αυτό. Αυτός είναι και ο βασικός στόχος της έρευνας αυτής, ο οποίος για να επιτευχθεί κρίνεται χρήσιμο να απαντηθούν τα κάτωθι 3 ερευνητικά ερωτήματα:

1) Ποια είναι τα είδη των διαφορών που συναντά κάποιος στον αθλητισμό;

Για να διερευνηθεί αυτό το ζητούμενο απαιτείται να γίνει μια γενική εκτίμηση από πλευράς ερωτηθέντων αναφορικά με τις διαφωνίες και τις εντάσεις που προκύπτουν στον αθλητισμό.

2) Ποια είναι τα εμπόδια και τα προβλήματα που μπορεί να συναντήσει κάποιος όταν προκύψει η ανάγκη να επιλύσει μια διαφορά μέσω της δικαστικής οδού;

Τα προβλήματα που ανακύπτουν σε κάθε είδους διαφορά, κατά την προσφυγή στα Ελληνικά Δικαστήρια, είναι σημαντικό να ερευνηθεί αν υπάρχουν και στις αθλητικές διαφορές.

3) Είναι δυνατή η εφαρμογή του θεσμού της διαμεσολάβησης στις αθλητικές διαφορές στην Ελλάδα;

Προκειμένου να απαντηθεί αυτό το ερώτημα χρειάζεται να αποσαφηνιστεί ο βαθμός γνώσης της διαμεσολάβησης από τα στελέχη του αθλητισμού στην Ελλάδα.

5.6 Εκπρόσωποι Φορέων

Για να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα κρίθηκε απαραίτητη η συμμετοχή κάποιων ατόμων, στελεχών του αθλητισμού, που μέσω της προσωπικής τους εμπειρίας, τον βαθμό γνώσης αλλά της δυνατότητας έκφρασης ελεύθερης άποψης στα ζητούμενα ερωτήματα, μπορούσαν να συνδράμουν στο να δοθεί μια πληρέστερη εικόνα για το θέμα της παρούσας έρευνας. Μάλιστα, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι υπήρξε μεγάλη προθυμία και πραγματικό ενδιαφέρον των συμμετεχόντων στην έρευνα.

5.7 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων της Έρευνας

Όσον αφορά στην πρώτη ερώτηση για το αν έχουν εμπλακεί σε δικαστική διαμάχη, η πλειοψηφία των ερωτώμενων και συγκεκριμένα οι 18 από τους 26, απάντησαν ότι δεν έχουν εμπλακεί, ενώ οι υπόλοιποι 8 ότι έχουν εμπλακεί.

Σε ό,τι αφορά στο δεύτερο ερώτημα για το είδος των πιο συχνών διαφορών στον αθλητισμό, οι απαντήσεις κινήθηκαν προς την ίδια κατεύθυνση μιας και όλοι ανέφεραν τις διαφορές που προκύπτουν λόγω οικονομικών και εργασιακών θεμάτων αθλητών και προπονητών με παράγοντες και Διοικήσεις των Σωματείων και των Ομοσπονδιών. Μεγάλος αριθμός

συμμετεχόντων που αγγίζει το 42% έθεσαν μάλιστα και ως παραδείγματα θέματα αμοιβών, αλλά και ερμηνείας των κανονισμών, θέματα μετεγγραφών αθλητών, αλλά και πειθαρχικές παραβάσεις.

Στην τρίτη ερώτηση αναφορικά με την άποψή τους για το μεγαλύτερο εμπόδιο στην άμεση επίλυση μιας αθλητικής διαφοράς, η πλειοψηφία σε ποσοστό 60% ανέφερε πως οι χρονοβόρες διαδικασίες είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο. Επιπλέον ανέφερε και προβλήματα όπως ο εγωισμός, η κακή συνεννόηση των μερών και η έλλειψη γνώσεων των κανονισμών και των νόμων. Επίσης μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων που ανέρχεται στο 40% ανέφερε την γραφειοκρατία ως το μεγαλύτερο πρόβλημα. Επίσης σχολίασαν ότι το υψηλό οικονομικό κόστος που απαιτείται για την επίλυση μιας διαφοράς, η έλλειψη επικοινωνίας των μερών, η διαφθορά, η έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των μερών και η πολυπλοκότητα της ελληνικής νομοθεσίας, η έλλειψη επαγγελματισμού από ανθρώπους που προσβλέπουν στο ατομικό υψηλό κέρδος και όχι στο να συνδράμουν να επιλυθεί μια διαφορά αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες στην ταχεία επίλυση μιας διαφοράς.

Στην ερώτηση με αριθμό 4 αναφορικά με την γνώμη των ερωτώμενων για το οικονομικό κόστος και τον απαιτούμενο χρόνο για την έκδοση μιας δικαστικής/ διαιτητικής απόφασης, όλοι απάντησαν ότι το κόστος είναι πολύ υψηλό και πρόκειται για πολύ χρονοβόρες διαδικασίες.

Στο 5^ο ερώτημα που σχετίζεται με την άποψη των ερωτώμενων για την χρησιμότητα ενός τρόπου εξωδικαστικής επίλυσης διαφοράς με μικρότερο κόστος, σε λιγότερο χρόνο και με ίδια ισχύ με μια δικαστική ή διαιτητική απόφαση, όλοι οι ερωτηθέντες απάντησαν θετικά.

Στο ερώτημα που σχετίζεται με την απώλεια του δικαιώματος συμμετοχής σε μια αθλητική διοργάνωση λόγω δικαστικής διαμάχης σε εξέλιξη, η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε πως δεν το έχει απωλέσει. Υπήρξε όμως και ένας ερωτώμενος αθλητής, ο οποίος απάντησε θετικά σε αυτή την ερώτηση και ανέφερε συγκεκριμένα ότι εξαιτίας δικαστικής διαμάχης με την Διοίκηση του Συλλόγου απώλεσε μια σημαντική ευκαιρία μετεγγραφής σε αθλητικό σύλλογο του εξωτερικού, αλλά και ολόκληρη την αγωνιστική περίοδο.

Σε ό,τι αφορά στο αν είναι φιλικό το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο που σχετίζεται με δικαστικές διαδικασίες προς τους ανθρώπους του αθλητισμού (7^ο ερώτημα), η πλειοψηφία των ερωτώμενων απάντησε σε ποσοστό 69%, ότι δεν είναι φιλικό. Οι υπόλοιπες απαντήσεις ήταν θετικές ως προς το νομικό πλαίσιο αλλά υπήρξαν και τρεις ερωτώμενοι που υποστήριξαν την άποψη ότι δεν διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις για να απαντήσουν.

Σχετικά με το ερώτημα για την γνώση ως προς τον θεσμό της διαμεσολάβησης (ερώτηση 8), οι απαντήσεις παρουσιάζουν μια ποικιλομορφία. Οκτώ ερωτώμενοι απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν καθόλου τον θεσμό και πώς λειτουργεί. Οκτώ ερωτώμενοι απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν καλά τον θεσμό αλλά εντελώς επιφανειακά και οι υπόλοιποι δέκα ερωτώμενοι ότι τον γνωρίζουν.

Στην 9^η ερώτηση αναφορικά με το αν έχει συμμετάσχει κάποιος σε διαδικασία διαμεσολάβησης και να αναφέρει την εμπειρία του σε περίπτωση συμμετοχής, η πλειοψηφία ανέφερε ότι δεν έχει συμμετάσχει ποτέ. Υπήρξαν όμως και θετικές απαντήσεις (έξι απαντήσεις). Όσοι συμμετείχαν σε διαδικασία διαμεσολάβησης απάντησαν ότι ήταν μία θετική εμπειρία, πλην ενός ερωτώμενου, που υποστήριξε την άποψη ότι η εμπειρία του δεν ήταν καλή «διότι ο διαμεσολαβητής απευθύνθηκε με ερωτήσεις μόνο στην μία πλευρά». Αναφορικά με τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της διαμεσολάβησης που αναφέρει η 10^η ερώτηση, σύμφωνα και με την εμπειρία των ερωτώμενων, σχεδόν όλοι απάντησαν ότι τα πλεονεκτήματα της διαμεσολάβησης είναι η αμεσότητα με την οποία επιλύεται μια διαφορά και το χαμηλότερο οικονομικό κόστος σε σχέση με την δικαστική επίλυση της διαφοράς, ενώ σχετικά με τα μειονεκτήματα υποστηρίχθηκαν απόψεις που αφορούν στην ελλιπή ενημέρωση αναφορικά με τον θεσμό, στο γεγονός ότι δεν καταλήγει πάντα σε συμφωνία η διαδικασία, στην ύπαρξη έντασης μεταξύ των μερών και κάποιες φορές αμοιβαίων υποχωρήσεων. Υπήρξαν και κάποιες απαντήσεις (τέσσερις) που ανέφεραν ότι δεν παρατηρούν μειονεκτήματα στο θεσμό. Επίσης κάποιοι ερωτώμενοι, επτά στο σύνολο, απάντησαν ότι δεν έχουν γνώση για την διαδικασία, οπότε δεν μπορούν να εκφέρουν άποψη στο ερώτημα αυτό.

Τέλος, αναφορικά με το αν οι ερωτώμενοι θεωρούν χρήσιμη μια διαδικασία όπως η διαμεσολάβηση στις αθλητικές διαφορές, όλοι απάντησαν θετικά.

6. Συμπεράσματα – Προτάσεις

Ο αθλητισμός, κατά την Nanda (2024) είναι ένας κλάδος με μεγάλη πολυπλοκότητα και διαρκή εξέλιξη. Αυτό σημαίνει ότι οι διαμάχες και οι συγκρούσεις αποτελούν αναπόφευκτο γεγονός. Οι διαφορές που συνήθως προκύπτουν αφορούν θέματα όπως παραβίαση όρων συμβολαίων και συμφωνιών, μεταγραφές, τραυματισμούς αθλητών, οικονομικές και εργασιακές διενέξεις γενικά, χορηγίες, παραβιάσεις των κανονισμών, όπως αυτών περί ντόπινγκ και πληθώρα άλλων ζητημάτων που δεν δύναται να καταγραφούν όλα (Αναγνωστόπουλος, 2018; Μπάλος, 2023).

Μία αθλητική διαφορά μπορεί να επιλυθεί με διάφορους τρόπους. Συνήθως επιλέγεται η δικαστική οδός ενώπιον των αρμόδιων τακτικών ή Διαιτητικών Δικαστηρίων (Longa, 2025). Η πορεία της επίλυσής της, όμως, μπορεί να αποβεί χρονοβόρα και οικονομικά ασύμφορη. Έτσι υπάρχει και ο εναλλακτικός τρόπος επίλυσης διαφορών, μέσω εξωδικαστικών διαδικασιών, όπως η διαιτησία και η διαμεσολάβηση (Γεωργιάδης, 2020). Η διαιτησία αφορά στην διαδικασία με την οποία τα μέρη της διαφοράς επιλέγουν έναν διαιτητή, που είναι ουδέτερο τρίτο πρόσωπο και εκδίδει μια δεσμευτική και εκτελεστή απόφαση (Παναγιωτόπουλος, 2022). Η διαμεσολάβηση, κατά τον Μανανάκη (2015) αφορά στην διαδικασία, όπου τα μέρη επιλέγουν επίσης έναν ουδέτερο τρίτο, τον λεγόμενο διαμεσολαβητή, ο οποίος έχει λάβει την απαραίτητη εκπαίδευση και έχει πιστοποιηθεί από τους αρμόδιους κρατικούς ή/και διεθνούς φορείς, για να καταλήξουν σε μια λύση που ικανοποιεί και τις δύο πλευρές. Ο διαμεσολαβητής δεν εκδίδει απόφαση, αλλά μέσω της χρήσης ειδικών τεχνικών διευκολύνει τα μέρη να επικοινωνήσουν και να καταλήξουν σε συμφωνία, η οποία επίσης μπορεί να αποτελέσει άμεσο εκτελεστό τίτλο κατά το Ν. 4640/2019 (<https://lawdb.intrasoftnet.com/>).

Στις υποθέσεις που εφαρμόζεται το αθλητικό δίκαιο, οι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών κατά τους (Kameņeckā-Usova & Mihailovs, 2021), και κυρίως η διαμεσολάβηση, παρουσιάζουν πλεονεκτήματα που επεκτείνονται πέρα από την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών τους και την εξοικονόμηση κόστους, παρέχοντας την δυνατότητα στα εμπλεκόμενα μέρη για πιο δημιουργικά και ωφέλιμα αποτελέσματα μιας και διατηρούνται οι μεταξύ τους σχέσεις και προάγεται η δικαιοσύνη. Αυτού του είδους οι διαδικασίες είναι συνήθως φθηνότερες και ταχύτερες από τις δικαστικές, κυρίως σε διασυνοριακές διαφορές,

ενώ παρέχουν στα μέρη την δυνατότητα για μεγαλύτερο και καλύτερο έλεγχο σε όλη την διαδικασία επίλυσης των διαφορών. Η ευελιξία, κατά τον Longa (2025) δίνει την δυνατότητα στα μέρη να προσαρμόζουν την κάθε διαδικασία στις δικές τους ανάγκες και στις ιδιαιτερότητες και περιστάσεις που παρουσιάζονται στις αθλητικές διαφορές. Αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι ο εναλλακτικός αυτός τρόπος επίλυσης διαφορών μπορεί να συμβάλει στην μείωση των συγκρούσεων μεταξύ των μερών και να προωθήσει τις φιλικές σχέσεις, που έτσι και αλλιώς προάγει η ευγενής άμιλλα του αθλητισμού. Η εμπιστευτικότητα και οι ιδιωτικές διαδικασίες που εφαρμόζονται στην διαμεσολάβηση, ενισχύουν την εμπιστοσύνη των εμπλεκόμενων ατόμων μιας και οι ευαίσθητες πληροφορίες και τα προσωπικά δεδομένα προστατεύονται, αποτρέποντας έτσι την φθορά στην φήμη των ομάδων, των οργανισμών και των αθλητών (<https://sportmediation.gr/>).

Ο Θεσμός της Διαμεσολάβησης, κατά τους Γεωργιάδη και Λιανόπουλο (2022) αν και άρχισε να εφαρμόζεται στις αστικές, εμπορικές, κτηματολογικές και οικογενειακές διαφορές τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα και να εξοικειώνονται οι πολίτες με αυτόν, ιδίως μετά την εφαρμογή του Ν. 4640/2019, άρθρο 7 που επέβαλε την Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης στις περισσότερες από τις παραπάνω διαφορές, στον τομέα του αθλητισμού, όπως προέκυψε και από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη.

Αναφορικά με τα ερευνητικά ερωτήματα που μελετά η παρούσα εργασία, λαμβάνοντας υπόψιν τις απαντήσεις των συνεντευξαζόμενων προέκυψαν τα εξής:

Σε ό,τι αφορά στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα που σχετίζεται με τα είδη των διαφορών που συναντώνται στον αθλητισμό, οι μεγαλύτερες συγκρούσεις προέρχονται από οικονομικές διαφορές που μπορεί να αφορούν εργασιακά θέματα, παραβίαση όρων συμβολαίων και κανονισμών, μεταγραφές αθλητών, αγωνιστικά αλλά και πειθαρχικά θέματα (Μπώλος, 2023). Παρατηρείται, λοιπόν, μια πολυπλοκότητα που επηρεάζει την λειτουργία του αθλητικού οικοσυστήματος ως σύνολο μιας και επηρεάζει τις σχέσεις όλων των εμπλεκόμενων είτε πρόκειται για αθλητές, προπονητές, διοικήσεις είτε για διαιτητές αγώνων (Χριστοφορίδης, 2023).

Στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα που αφορά στα εμπόδια και τα προβλήματα που μπορεί να συναντήσει κάποιος, όταν προκύψει η ανάγκη να επιλύσει δικαστικά μια διαφορά, αυτά σχετίζονται με το υψηλό οικονομικό κόστος και τις χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες, με το μη φιλικό νομικό πλαίσιο στον αθλητισμό, με την γραφειοκρατία και επίσης την πολυπλοκότητα των διαδικασιών που περιλαμβάνει, αλλά και με θέματα συμπεριφορών

μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, που αφορούν στην έλλειψη επικοινωνίας και εμπιστοσύνης, με την χαώδη ελληνική νομοθεσία, με την έλλειψη επαγγελματισμού και επαρκούς γνώσης και εκπαίδευσης, με την διαφθορά σε όλες τις βαθμίδες του αθλητισμού (<https://sportmediation.gr/>).

Στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα που αφορά στον βαθμό γνώσης του θεσμού της διαμεσολάβησης, διαπιστώθηκε σημαντική έλλειψη ενημέρωσης είτε πρόκειται για επαγγελματίες του αθλητισμού, προπονητές, αθλητές, είτε πρόκειται για μέλη διοικήσεων αθλητικών ομοσπονδιών, ενώσεων και σωματείων, είτε πρόκειται για διαιτητές. Ωστόσο στο ερευνητικό αυτό ερώτημα όλοι οι ερωτηθέντες εξέφρασαν την επιθυμία να εισαχθούν στον αθλητισμό εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών, όπως η διαμεσολάβηση, που θα συνδράμουν στην άμεση και με χαμηλότερο κόστος διεκπεραίωση των υποθέσεών τους αποφεύγοντας την προσφυγή στα Δικαστήρια (Kameņeckā-Usova & Mihailovs, 2021).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας η εφαρμογή της διαμεσολάβησης στον αθλητισμό βρίσκεται σε πολύ πρώιμο στάδιο και ο βαθμός επιλογής της, ως μέσο επίλυσης διαφοράς, είναι πολύ μικρός. Σε αυτό ευθύνεται, σε μεγάλο ποσοστό, σύμφωνα και με τις απαντήσεις των ερωτώμενων, στην έλλειψη ενημέρωσης για τους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης διαφορών από τους αθλητικούς φορείς, όπως για παράδειγμα η ΓΓΑ και οι Ομοσπονδίες αλλά και από την έλλειψη κουλτούρας εξωδικαστικών τρόπων επίλυσης διαφοράς των μερών που έχουν μια διαφορά προς διευθέτηση.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών κατά τους (Kameņeckā-Usova & Mihailovs, 2021), και κυρίως η διαμεσολάβηση στον αθλητισμό, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην μείωση των συγκρούσεων μεταξύ των μερών, στην προώθηση των φιλικών τους σχέσεων και στην προαγωγή της δικαιοσύνης, οι αθλητικοί οργανισμοί, όπως για παράδειγμα Ομοσπονδίες, ΚΑΕ, ΠΑΕ, Σύνδεσμοι, Ενώσεις, ΓΓΑ και τα διοικητικά τους στελέχη, θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν την εφαρμογή της σε μεγαλύτερο βαθμό. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την υιοθέτηση μιας κουλτούρας και ενός πλαισίου για την εφαρμογή της διαμεσολάβησης που βασίζεται σε αρχές όπως (Longa, 2025; Nanda, 2024; Λιανός, 2020; Παναγιωτόπουλος, 2022; <https://www.diamesolavisi.gov.gr/>; <https://www.dianeosis.org/>; <https://sportmediation.gr/>):

1) Σύσταση διοικητικών οργάνων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών στον αθλητισμό:

Μιας και ο κλάδος του αθλητισμού είναι ιδιαίτερα δημοφιλής, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη οι διάφοροι αθλητικοί οργανισμοί να συστήσουν τμήματα εναλλακτικής επίλυσης

διαφορών ώστε να διευκολύνονται τα εμπλεκόμενα μέρη, αθλητές, σύλλογοι, και αξιωματούχοι να επιλύουν τις διαφορές τους.

2) Τροποποίηση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου και θέσπιση της υποχρεωτικότητας του Θεσμού της Διαμεσολάβησης στις Αθλητικές Διαφορές πριν την προσφυγή στα Δικαστήρια.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα στατιστικά στοιχεία της Κεντρικής Επιτροπής Διαμεσολάβησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης που αφορούν άλλου είδους διαφορές, όπως για παράδειγμα εμπορικές, κτηματολογικές, οικογενειακές και αστικές, στις οποίες τα μέρη όλο και πιο συχνά επιλέγουν την διαμεσολάβηση, στην επίλυση των αθλητικών διαφορών η θέσπιση της εφαρμογής του Θεσμού, μέσω μιας Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας, θα συνέβαλε στο να ενημερωθεί αρχικά ο αθλητικός κόσμος για την εναλλακτική αυτή μέθοδο επίλυσης διαφορών.

3) Θέσπιση από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού Μητρώου Αθλητικών Διαμεσολαβητών, το οποίο θα απαρτίζεται από Διαπιστευμένους Διαμεσολαβητές του Υπουργείου Δικαιοσύνης με αναγνωρισμένη μετεκπαίδευση στην αθλητική διαμεσολάβηση υπό το πρότυπο εφαρμογής του Ν. 4640/2019 σε συνδυασμό με το Ν.2664/1998, όπως ισχύει κατόπιν τροποποιήσεων σήμερα (<https://lawdb.intrasoftnet.com/>).

4) Επιχορηγούμενα κρατικά προγράμματα ενημέρωσης και κατάρτισης στην Εναλλακτική Επίλυση Διαφορών (ADR).

Έχοντας παρατηρήσει την ελλιπή γνώση σε όλο το εύρος των επαγγελματιών του αθλητισμού για τους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης διαφορών και τον τρόπο λειτουργίας των μηχανισμών τους, η παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων από τους κρατικούς φορείς χωρίς οικονομική επιβάρυνση, θα μπορούσε να αποτελέσει κίνητρο ως προς την γνώση και την εφαρμογή τους.

5) Σύσταση Εξειδικευμένων Φορέων Εναλλακτικών Τρόπων Επίλυσης Αθλητικών Διαφορών (ADR).

Η δημιουργία φορέων με εξειδίκευση στο αθλητικό δίκαιο και στην εναλλακτική επίλυση διαφορών που θα ασχολούνται αποκλειστικά με τον τομέα του αθλητισμού μπορεί να προσφέρει εξειδικευμένη γνώση στα διαφορετικά ζητήματα που προκύπτουν στον αθλητισμό μέσω της παροχής υπηρεσιών επίλυσης διαφορών.

6) Θέσπιση υποχρεωτικών ρητρών διαμεσολάβησης στα καταστατικά και στους εσωτερικούς κανονισμούς των αθλητικών φορέων, όπως Ομοσπονδιών, Ενώσεων, Συνδέσμων και Σωματείων.

Μια τέτοια αλλαγή στους διοικητικούς μηχανισμούς των αθλητικών φορέων μπορεί να συνδράμει στην εξάπλωση των εναλλακτικών τρόπων επίλυσης διαφορών, όπως η διαμεσολάβηση και της διευκόλυνσης όλων των εμπλεκομένων μερών να διευθετήσουν άμεσα τις διαφορές τους.

7) Προώθηση ενημερωτικών προγραμμάτων, σεμιναρίων και ημερίδων σε όλους τους αθλητικούς φορείς.

Ο σχεδιασμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την καλλιέργεια «κουλτούρας συμβιβασμού» μέσω ημερίδων αλλά και στοχευμένων δράσεων, όπως για παράδειγμα έκδοση ψηφιακών οδηγών που θα ενημερώνουν σε απλή γλώσσα τα στελέχη των σωματείων, τους αθλητές και επαγγελματίες του κλάδου για τον θεσμό και την διαδικασία της διαμεσολάβησης δίνοντας έμφαση στα οφέλη της.

8) Τέλος, Κατάρτιση Υψηλού Επιπέδου στα Στελέχη του Αθλητισμού.

Μια υψηλού επιπέδου κατάρτιση των στελεχών του αθλητισμού, μέσω πανεπιστημιακών σπουδών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο που θα εντάξουν στα προγράμματα τους την Αθλητική Διαμεσολάβηση ώστε οι μελλοντικοί επιστήμονες του κλάδου να εφαρμόζουν μια διαφορετική κουλτούρα στην επίλυση διαφορών προωθώντας την επικοινωνία και την συναινετική διευθέτηση αυτών.

7. Περιορισμοί της Έρευνας- Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

Δεδομένου ότι η παρούσα εργασία βασίστηκε σε ποιοτική έρευνα συμμετεχόντων από μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, αυτή της περιφέρειας Ηπείρου, τα αποτελέσματα της μελέτης δεν μπορούν να γενικευτούν σε ολόκληρο τον Ελληνικό αθλητισμό.

Εφόσον στο μέλλον εφαρμοστούν κάποιες από τις προτεινόμενες, στην παρούσα εργασία, μεταρρυθμίσεις και η διαμεσολάβηση υπαχθεί ενεργά στις αθλητικές διαφορές, μία μελλοντική αξιολόγηση της εφαρμογής του θεσμού και των στατιστικών στοιχείων των υποθέσεων που θα επιλυθούν με αυτή την διαδικασία, κρίνεται απαραίτητη.

Ενδεικτικά, κάποιες ερευνητικές προτάσεις, με αντικείμενο αυτό της αθλητικής διαμεσολάβησης, θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ποιοτική, ποσοτική ή μικτή προσέγγιση. Για παράδειγμα:

- Μελλοντική ποιοτική έρευνα που θα εστιάζει σε συγκεκριμένες κατηγορίες αθλημάτων, όπως ομαδικά ή ατομικά αθλήματα, λαμβάνοντας υπόψη ότι η δομή του αθλήματος δύναται να επηρεάσει με διαφορετικό τρόπο τα εμπλεκόμενα μέρη. Σε ένα ομαδικό άθλημα, όπως το ποδόσφαιρο ή το βόλεϊ, μπορεί να προκύψει διαφορά στηριζόμενη σε διαφορετικά κίνητρα σε σχέση με ένα ατομικό. Σε ατομικά αθλήματα, όπως ο στίβος, η διαφορά μπορεί να είναι πιο προσωποποιημένη σε σχέση με ένα ομαδικό.
- Μελλοντική ποσοτική έρευνα με αντικείμενο το κόστος προσφυγής στην Δικαιοσύνη έναντι του κόστους προσφυγής στην διαμεσολάβηση, για τα ερασιτεχνικά σωματεία σε σχέση με τις αντίστοιχες, ανά άθλημα, επαγγελματικές κατηγορίες, πχ ΚΑΕ, ΠΑΕ, κα.
- Μελλοντική ποσοτική έρευνα με αντικείμενο το χρόνο έκδοσης μιας αθλητικής απόφασης.
- Μελλοντική έρευνα με την χρησιμοποίηση μικτών μεθόδων (ποσοτική και ποιοτική έρευνα) με αντικείμενο την εφαρμογή της διαμεσολάβησης σε ΚΑΕ, ΠΑΕ αλλά και ερασιτεχνικά σωματεία ανά άθλημα, πχ ποδόσφαιρο, μπάσκετ, κολύμβηση, κα.
- Συγκριτική μελέτη ανάλογα με το είδος-φύση της διαφοράς σε επαγγελματικό και ερασιτεχνικό αθλητισμό ή/και σε ατομικά και ομαδικά αθλήματα.

- Συγκριτική μελέτη μεταξύ της ύπαρξης και εφαρμογής νομικού και θεσμικού πλαισίου, αναφορικά με την αθλητική διαμεσολάβηση, σε Ελλάδα και άλλες χώρες, πχ Γαλλία, ΗΠΑ, όπου ο θεσμός είναι πιο ανεπτυγμένος και δημοφιλής.
- Μελλοντική έρευνα, ποιοτική, ποσοτική ή μικτή, που θα απευθύνεται στους αθλητικούς διαμεσολαβητές και στον αριθμό των υποθέσεων ανά κατηγορία, που επιλύθηκαν με διαμεσολάβηση, πχ οικονομικές διαφορές, διοικητικές, κτλ, ή ανά άθλημα ή ανά αγωνιστική κατηγορία- ερασιτεχνική ή επαγγελματική- ή ανά γεωγραφική περιφέρεια ή ανά ομοσπονδία, κα.
- Μελλοντική έρευνα, ποιοτική, ποσοτική ή μικτή, που θα απευθύνεται σε Ομοσπονδίες διαφορετικών αθλημάτων, ατομικών (π.χ. ποδηλασία) ή ομαδικών (πχ χάντμπολ), δημοφιλών (πχ ποδόσφαιρο) και λιγότερο δημοφιλών (πχ πετάνγκ) και στην εφαρμογή ρήτρας διαμεσολάβησης στους εσωτερικούς κανονισμούς και στα καταστατικά τους.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ξενόγλωσσες

Aven, T. (2016). *Risk assessment and risk management: Review of recent advances on their foundation*. European Journal of Operational Research, 253(1), 1-13.

Cohen, L., & Manion, L. (1992). *Research methods in education* (3rd ed.). London, England: Routledge.

Eisner, W. E. (1991). *The enlightened eye, qualitative inquiry and the enhancement of educational practice*. New York, NY: Macmillan.

Ashley Feasley, A. (2011). Regulating Mediator Qualifications in the 2008 EU Mediation Directive- The Need for a Supranational Standard. *Journal of Dispute Resolution*, pp333. <https://scholarship.law.missouri.edu/jdr/vol2011/iss2/5> .

Galanter, M. (2004). The Vanishing Trial-An Examination of Trials and Related Matters in Federal and State Courts. *Journal of Empirical Legal Studies*. 1, pp.459, <https://doi.org/10.1111/j.1740-1461.2004.00014.x> .

Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures*. New York, NY: Basic Books.

Kamenecka-Usova, M., & Milahailovs, I.J. (2021). *Legal Aspects of Alternative Dispute Resolution in Sports Law*. Doctoral Thesis. Riga. Riga Stradins University.

Lincoln, Y. S., & Guba, E. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: SAGE.

Longa, F. (2025). Legal Dimensions of Alternative Dispute Resolution in Sports Law: Mechanisms, Advantages, and Challenges. [DOI:10.20944/preprints202507.1119.v1](https://doi.org/10.20944/preprints202507.1119.v1)

Mavromati, D. & Reeb, M.(2025). *The Code of the Court of Arbitration for Sport: Commentary, Cases and Materials*. Kluwer Law International.

Nanda, S. (2024). The use of alternative dispute resolution and mediation in the sports industry. *International Journal of Novel Research and Development*, 9(4), d566–d580. <https://ijnrd.org/papers/IJNRD2404363.pdf>

Panagiotopoulos, D. (2022). Athletes' Agreements/Contracts Greek Law And Lex Sportiva (FIFA COVID-19 Guidelines & FIFA COVID-19 FAQ) – Halt CAS. *In International Sports Law Review Pandektis*, Vol. 14, 1/2. Pp. 85-89.

Panagiotopoulos, D. Kallimani, Z. & Konstantinidis, K. (2022), The Implementation of the WADA CODE in Greece Through Law 4791/2021. *Sports Science research* 10.12064/ssr.2022083104.

Peshkin, A. (1985). Virtuous subjectivity in the participant observer's, I's. Στο D. Berg & K. K. Smith (Eds.), *Exploring clinical methods for sound research* (σελ. 124-135). Beverly Hills, CA: SAGE.

Rubin, J. H., & Rubin, S. I. (1995). *Qualitative interviewing, the art of hearing data*. London, England: SAGE Publications.

Samsonova, N. V., & Voronin, D. I. (2022). Mediation service at the Student Sports Club. *Physical Education and University Sport*, 1(2), 132–136. <https://doi.org/10.18500/2782-4594-2022-1-2-132-136>.

Tuckman, B. W. (1972). *Conducting educational research*. New York, NY: Harcourt Brace Jovanovich.

Ελληνικές

Αναγνωστόπουλος, Ι. (2018). *Οι Εργασιακές Σχέσεις στην Αθλητική Δραστηριότητα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Γεωργιάδης, Ν. (2020). *Το διεθνές διαιτητικό δικαστήριο για τον αθλητισμό (CAS) και η διαδικασία διαμεσολάβησης*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Γεωργιάδης, Ν. Γιαννόπουλος Π. (2020). *Υποχρεωτική Διαμεσολάβηση (Ν. 4640/2019) Δικαιοπολιτική αποτίμηση και βασικά ερμηνευτικά ζητήματα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Γιαννόπουλος, Π. (2020). *Η Διαμεσολάβηση στην Πολιτική Δίκη*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας

Γκόφας, Δ. (2012) *Ιστορία και Εισηγήσεις του Ρωμαϊκού Δικαίου*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Θεοχάρης, Δ. (2015). *Η Διαμεσολάβηση ως μέσο εναλλακτικής επίλυσης διαφορών. Κατ' άρθρο ανάλυση και ερμηνεία του Ν. 3898/2010*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

- Θεοχάρης, Δ. (2017). Η προστασία του απορρήτου των διαπραγματεύσεων ενώπιον του διαμεσολαβητή του Ν. 3898/2010. Θεσσαλονίκη: *Εταιρεία Νομικών Βορείου Ελλάδος (ENBE)*.
- Θεοχάρης, Δ. (2020). *Το Δίκαιο της Διαμεσολάβησης-Ερμηνευτική Προσέγγιση Ν. 4640/2019*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Καλαβρός, Χ. (2011). *Δίκαιο Διαιτησίας*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Καλαντζή, Α.(2020). *Σύγκρουση Δικαιοδοσίας μεταξύ Κρατικών Δικαστηρίων και Διαιτησίας ή Διαμεσολάβησης στον Ευρωπαϊκό Χώρο*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Κυριαζή, Ν. (1998). *Η κοινωνιολογική έρευνα: Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις.
- Κυριαζή, Ν. (2011). *Η κοινωνιολογική έρευνα: Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και τεχνικών*. Αθήνα: Πεδίο.
- Λιανός, Γ. (2020). *Αθλητικό Αυτοδιοίκηση*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Μαναράκης, Σ.Ι. (2015). Αθλητική Διαμεσολάβηση - Η διεθνής εμπειρία. *Ελληνική Ένωση Διαμεσολαβητών*, σελ. 1–14.
- Μαχαίρας, Χ., Ορφανίδης, Γ., Πανταζόπουλος, Σ. (2021). *Η Διαμεσολάβηση*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Mialaret, G. (1997). *Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής* (Γ. Ζακοπούλου, Μετ.). Αθήνα: Τυπωθήτω - Γιώργος Δαρδανός.
- Mialaret, G. (2008). *Επιστήμες της Αγωγής - Θεωρίες της Αγωγής*. Αθήνα: Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις.
- Μπώλος, Α. (2023). *Διαμεσολάβηση-Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας.
- Ορφανίδης, Γ. (1986). *Η Ειρηνική Επίλυση των Διαφορών- Ο Συμβιβασμός στην Πολιτική Δίκη*. Δίκη, σελ.3-39.
- Παναγιωτόπουλος, Δ. (2016). *Αθλητική Δικαιοδοσία*. Αθήνα: ΕΚΠΑ.
- Παναγιωτόπουλος, Δ. (2022). *Αθλητικό Σωματείο- Ειδικό Αθλητικό Δίκαιο-Lex Sportiva*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Παπαγεωργίου, Γ. (2004). *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Παπαδόπουλος, Δ. (2022). *Ο Θεσμός της Διαμεσολάβησης*. Αθήνα: Τετράβιβλος-Νομοπαίδεια.

Πλεύρη, Α. (2021) *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας

Σταμέλος, Χ. (2023). *Εισαγωγή στο Δίκαιο του Αθλητισμού Ελλάδας και Κύπρου. Ιστορική και Συγκριτική Επισκόπηση Διεθνούς, Ευρωπαϊκού και Αμερικανικού Δικαίου*. Αθήνα. Νομική Βιβλιοθήκη.

Χρήστου, Ε. (2005). *Ξενοδοχειακό Μάρκετινγκ, Στρατηγικός Σχεδιασμός και Εφαρμογές*, 4η Έκδοση, Θεσσαλονίκη: ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Χριστοφορίδης, Σ. (2023). *Επαγγελματικό Ποδόσφαιρο-Θεωρία- Νομολογία- Υποδείγματα*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.

Διαδικτυακές

Αθλητική Διαμεσολάβηση. (2026, Μάιος, 5). Ανακτήθηκε στις 05/05/2026 από <https://sportmediation.gr/>.

Ανάλυση Δεδομένων- Data Analysis. (2026, Μάιος, 5). Ανακτήθηκε στις 05/05/2026 από <https://datanalysis.gr/blog/pilot-survey/>.

CaseLaw.Com. (2026, Μάιος, 5). Ανακτήθηκε στις 05/05/2026 από <https://www.echrcaselaw.com/>.

Consiglio dell' Ordine degli Avvocati di Palermo. *La Mediazione nello Sport*. (2025), Ανακτήθηκε στις 05/05/2026 από https://www.youtube.com/watch?v=bVQXU_TcPOA&t=2944s.

Court Of Arbitration for Sport (CAS). (2026, Ιούνιος, 10). Ανακτήθηκε στις 10/06/2026. Από <https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules>.

Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.). (2026, Ιούνιος, 10). Ανακτήθηκε στις 10/06/2026. Από <https://minsports.gov.gr/>.

Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία (ΕΠΟ). *Κανονισμοί και Δίκαιο*. (2026, Ιούνιος, 11). Ανακτήθηκε στις 11/06/2026/ Από <https://www.epo.gr/el/kanonismoι-kai-dikaio>.

- Έρευνα του Συνδέσμου Ελλήνων Διαμεσολαβητών. (2026, Μάρτιος, 03). Ανακτήθηκε στις 10/03/2026 από <https://s.surveyplanet.com/-avRtv7> .
- International Ombudsman Institute. (2026, Ιούνιος, 10). Ανακτήθηκε στις 10/06/2026 από <https://www.theioi.org/the-i-o-i> .
- Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης. (2026, Απρίλιος, 05). Ανακτήθηκε στις 05/04/2026 από <https://www.diamesolavisi.gov.gr/selida/kentriki-epitropi-diamesolavisis> .
- Νόμος-Βάσεις Νομικών Δεδομένων. (2026, Μάιος, 12). Ανακτήθηκε στις 12/05/2026 από https://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/2_nomothesia_rs_sub.php .
- Νόμος-Βάσεις Νομικών Δεδομένων. (2026, Απρίλιος, 03). Ανακτήθηκε στις 03/04/2026 από https://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/2_nomothesia_rs_sub.php .
- Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης. *Dianeosis*. (2026, Μάρτιος, 10). Ανακτήθηκε στις 10/03/2026 από <https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2025/03/diamesolavisi.pdf>).
- Παπαγιάννη, Ε., Αρναούτογλου, Η., Δημοπούλου, Α., & Καραμπέλας, Δ. (2015). *Ιστορία δικαίου-Από την αρχαιότητα στο σύγχρονο ελληνικό κράτος*. Ανακτήθηκε στις 10/06/2026 από <https://repository.kallipos.gr/get-brochure-pdf?handle=11419/5271&locale=el> .
- Project Management Institute. (2026, Απρίλιος, 04). Ανακτήθηκε στις 04/04/2026 Από <https://www.pmi.org/learning/library/facilitation-core-competency-conflict-resolution-4497> .
- Συμβούλιο της Ευρώπης. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (1950). *Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ)*. Ανακτήθηκε στις 10/06/2026 από https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ell .
- World Triathlon Committee . (2026, Ιούνιος, 06). Ανακτήθηκε στις 17/6/2026 από <https://triathlon.org/documents/legal-constitution-committee> .
- Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Κύπρου. (2026, Ιούνιος, 15). Ανακτήθηκε στις 15/06/2026 από <https://www.gov.cy/mjpo/> .

Παράρτημα Α: «Έρευνα: Ο Θεσμός της Διαμεσολάβησης στις Αθλητικές Διαφορές»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Τα Είδη των Διαφορών που Συναντώνται στον Αθλητισμό

1. Έχετε εμπλακεί ποτέ σε αθλητική δικαστική διαμάχη και ποια ήταν η εμπειρία σας;

.....

.....

.....

2. Ποιες είναι οι πιο συχνές διαφορές που συναντάτε στον αθλητισμό;

.....

.....

.....

Τα Είδη των Προβλημάτων – Εμποδίων που Καλείται να Αντιμετωπίσει το Εμπλεκόμενο Μέρος Προκειμένου να Επιλύσει Δικαστικά την Διαφορά του.

3. Ποιο πιστεύετε ότι αποτελεί το πιο μεγάλο εμπόδιο στην άμεση επίλυση μιας αθλητικής διαφοράς;

.....

.....

.....

4. Ποια είναι η γνώμη σας για το οικονομικό κόστος και τον απαιτούμενο χρόνο για την έκδοση μιας δικαστικής ή διαιτητικής απόφασης;

.....

.....

.....

5. Θεωρείτε ότι πριν την προσφυγή σας στα Δικαστήρια/Διαιτητικά Δικαστήρια, θα ήταν ωφέλιμη η ύπαρξη της δυνατότητας εξωδικαστικής επίλυσης της διαφοράς με μικρότερο

οικονομικό κόστος, σε λιγότερο χρόνο αλλά με ίδιας ισχύος αποτέλεσμα με μια δικαστική απόφαση;

.....

.....

.....

6. Έχετε απωλέσει ποτέ το δικαίωμα συμμετοχής σε κάποια αθλητική διοργάνωση-αγώνα λόγω δικαστικής εκκρεμότητας σε εξέλιξη;

.....

.....

.....

7. Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο σε ό,τι αφορά στις δικαστικές διαδικασίες, είναι, κατά την γνώμη σας, φιλικό προς τους ανθρώπους που ασχολούνται με τον αθλητισμό; αθλητές, προπονητές, στελέχη του αθλητισμού, κτλ;)

.....

.....

.....

Ο Βαθμός Γνώσης του Θεσμού και της Διαδικασίας της Διαμεσολάβησης των Εμπλεκόμενων Μερών.

8. Γνωρίζετε τον θεσμό της Διαμεσολάβησης;

.....

.....

.....

9. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε διαδικασία διαμεσολάβησης γενικά; Ποια ήταν η εμπειρία σας;

.....
.....
.....

10. Ποια θεωρείτε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της διαμεσολάβησης γενικά από την εμπειρία που αποκομίσατε;

.....
.....
.....

11. Θεωρείτε πως θα ήταν χρήσιμη η εφαρμογή μιας διαδικασίας, όπως η διαμεσολάβηση, στις αθλητικές διαφορές;

.....
.....
.....

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.